

Foto: Shutterstock

LindArt OÜ

Veekasutuse majandusanalüüs

Ida-Eesti vesikond, Lääne-Eesti vesikond, Koiva vesikond

Töö number: 18115

Tellijä: Keskkonnaministeerium

Vastutav täitja: Kadri Normak (Maves OÜ)

Koostaja: Marge Simo (LindArt OÜ)

2019

Sisukord

1. Veekasutuse majandusanalüüs	5
1.1. Sissejuhatus	5
1.2. Veeteenus ja olulised veekasutajad	5
1.3. Veevõtt ja vee-erikasutustasu	6
1.4. Saastetasu	8
2. Veeteenuse kulud	11
2.1. Hinnainstrumendid ja kulude katmine	12
2.2. Toetused ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenusele	12
2.3. Veeteenuse kulude katte tase (CRR)	12
2.4. Ühisveevärgiga ühendamata majapidamiste veevõtt ja heitvee puhastus	16
2.5. Tööstuse veevõtt ja heitvesi	18
2.6. Veevõtt kaevanduses	18
2.7. Veevõtt ja veeheide põllumajanduses	19
2.7. Veevõtt elektritootmises (jahutusvesi)	19
3. Oluliste veekasutajate keskkonnakulude katmine	20
3.1. Kokkuvõtte kasutatavatest hinnainstrumentidest	29
4. Kalamajanduslikult oluliste veekogude määratlemine ja nende tulud	34
4.1. Metoodika kirjeldus	34
4.2. Kalamajanduslikult oluliste veekogude analüüs	35
5. Lisad	41
6. Kasutatud kirjandus	48

Joonisete nimekiri

Joonis 1. Lääne-Eesti vesikond kulude jaotus	9
Joonis 2. Ida-Eesti vesikond kulude jaotus	9
Joonis 3. Koiva vesikond kulude jaotus	9
Joonis 4. Ülevaade veekogumite mitte hea seisundi põhjustest	19
Joonis 5. Sisevete kutseline kalapüügi kogused ja teenitud tulu	33

Tabelite nimekiri

Tabel 1. Vee-erikasutustasu tegevusala järgi 2014-2018	4
Tabel 2. Veekasutajate lubade alusel makstud saastetasu 2014-2018. aastal	7
Tabel 3. Saastetasu määrad 2014-2018. aastal	8
Tabel 4. SA KIK keskkonnaprogrammi toetused veemajandusele 2014-2018	11
Tabel 5. Analüüsitud vee-ettevõtete tulud ja kulud aastatel 2014-2018	12
Tabel 6. Leibkonna keskmised kulutused veeteenusele sissetuleku kvintilides 2018. aastal	13
Tabel 7. Leibkonna keskmised kulutused veeteenusele hajaasustuspiirkonnas	15
Tabel 8. Ülevaade mitte heas seisundis olevatest kogumitest	19
Tabel 9. Jääkreostuse objektid 2018. aastal	21
Tabel 10. Vesiviljelusega tegelevad ettevõtted	24
Tabel 11. Ülevaade hüdroenergia tootjatest ja nende netovõimsus	25
Tabel 12. Ida-Eesti vesikonna kalamajanduslikult olulised veekogud (baseerudes tulule)	34
Tabel 13. Lääne-Eesti vesikonna kalamajanduslikult olulised veekogud	35

Tabel 14. Ida-Eesti vesikonna kalamajanduslikult olulised veekogud (baseerudes tulule valgala km ² kohta)	36
Tabel 15. Lääne-Eesti vesikonna kalamajanduslikult olulised veekogud (baseerudes tulule valgala km ² kohta)	37

1. Veekasutuse majandusanalüüs

1.1. Sissejuhatus

Käesolev aruanne on koostatud Maves OÜ poolt Keskkonnaministeeriumi tellimusel sõlmitud lepingu alusel koostatud töö „Vesikonna tunnuste, inimtegevuse, veekasutuse ja oluliste veemajandusprobleemide analüüsid ja ülevaated“ alusel. Lisainformatsioon on kättesaadav nimetatud aruandest.

Veekasutuse majandusanalüüs **osade koostamisel on lähtunud Euroopa Komisjoni avaldatud juhiseist.**¹

Olulisemad analüüsi osad on:

1. Kulude katte analüüs (Cost Recovery) – analüüsitakse, kas veemajanduse tulud katavad kõik veekasutamise teenusega seotud kulud (sh finantskulud, saastetasud ja ressursimaksud);
2. “Saastaja maksab põhimõte” (Polluter Pays Principle (PPP) – analüüsitakse, kas keskkonnakulud on kaetud kulude põhjustaja poolt;
3. Eesmärgipärane hinnakujundus (Incentive pricing) – vee kasutusega ja keskkonna saastamisega seotud tasude analüüs, eesmärgiga välja selgitada, kas hinnapoliitika pakub efektiivset katet vee kasutusele ning täidab keskkonnapoliitika eesmärke WFD raames. (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ, 23. oktoober 2000, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik) raames.

Veekasutuse majandusliku tähtsuse hindamisel vaadeldi erinevate majandusharude osatähtsust vee kasutamisel.

1.2 Veeteenus ja olulised veekasutajad

WFD Artikkel 9 toob välja muud veeteenuse kasutajad (ingl. k. water use) kui kui ka veeteenuse osutajad (ingl. k. water services). Olulisi veekasutajaid ja veeteenuse osutajaid eristatakse järgmistel alustel:

- **Veeteenus** – ettevõtted, majapidamised, institutsioonid jms., kelle majandustegevuse käigust võetakse vett (pinnavee ja põhjaveeressurssidest) ja kogutakse ja puhastatakse heitvett.
- **Olulised veekasutajad** – ettevõtted, institutsioonid jms., kes põhjustavad oma tegevusega olulist mõju veekogumitele.

2018. aastal elas Eestis 1 319 133 inimest². Lääne-Eesti vesikonnas elas 857 535 inimest ja Ida-Eesti vesikonnas 457 200 inimest ja Koiva vesikonnas 4 398 inimest. Ühivärvärgi ja kanalisatsiooniga oli ühendatud **1 079 505 inimest**, mis on 82%, millest 731 111 inimest Lääne-Eesti vesikonnas ja 346 957 inimest Ida-Eesti vesikonnas, Koiva vesikonnas 1 437 inimest³.

1.3 Veevõtt ja vee-erikasutustasu

Veevõttu kirjeldavad andmed vee liigi ja kasutamise valdkonna kohta pärinevad 2014-2018 aasta kohta Keskkonnaagentuuri andmebaasist. Andmed kajastavad üksnes loaga veevõtjate veevõttu ja jaotust veetarbijatele. Veeseaduse § 187 alusel on veeluba kohustuslik:

- 1) võetakse pinnavett, sealhulgas jääd, enam kui 30 kuupmeetrit ööpäevas;
- 2) võetakse põhjavett rohkem kui 150 kuupmeetrit kuus või rohkem kui 10 kuupmeetrit ööpäevas⁴

Andmed ei sisalda kodumajapidamiste ja eramute juurde rajatud kaevudest, millest vee võtmiseks ei ole vaja veeluba.

Kokkuvõtte vee-erikasutustasu kasutajatest ja laekunud tasust 2014 ja 2018. aastal on toodud alljärgnevas tabelis⁵:

Veevõtt kasutajate järgi	Tüüp	Kogus (1000/m ³) 2014	Kogus (1000/m ³) 2018	Vee-erikasutustasu (EUR) 2014	Vee-erikasutustasu (EUR) 2018
Ühisveevärg	Pinnavesi	28 095,65	27 632,67	1 002 341	1 030 096
	Põhjavesi	31 610,79	31 863,71	2 555 103	2 775 770
Vesiviljelus**	Pinnavesi	0	0	0	0
	Põhjavesi	0	18,95	0	86
Vee-erikasutustasu	Pinnavesi	1 574 288,84	1 423 340,57	3 914 839	3 839 855
	Põhjavesi	198 318,06	215 998,95	8 873 299	10 410 903
Kokku		1 772 606,89	1 639 339,52	12 788 138	14 250 759

*ei sisalda hüdroelektrijaamasid

**2014 andmed puuduvad

***sisaldab teenindusettevõtteid, riigiasutused jms

****puidu, plasti, metalli jms mujal liigitamata töötlev tööstus

Kogu Eesti veevõtt moodustab pinnavesi 86,82% (2014. aastal 88,8%) ja põhjavesi 13,18% (2014. aastal 11,2%). Veekasutuse eest laekuvatest ressursitasudest moodustab põhjavesi aga 73,1 % (2014. aastal 69,4%) ja pinnavesi 26,9% (2014. aastal 31,6%). Põhjaveevõtte kasutamine on kasvanud 9%. Pinnavee kasutamine on vähenenud 9,2%. Tasud on kasvanud aastatel 2014-2018 kokku 36 %, keskmiselt 7% aastas.

Pinnavee keskmine m³ hind 2014. aastal oli 2,4 eurot/ 1000m³ ja 2018. aastal 2,47 eurot/1000m³. **Hinnatõus viie aasta jooksul 2,9%.**

Põhjavee keskmine m³ hind 2014. aastal oli 44,74 eurot/ 1000m³ ja 2018. aastal 48,20 eurot/1000m³. **Hinnatõus viie aasta jooksul 7,7%.**

Vee-erikasutuse ressursimaksust 44% moodustab kaevandamisest ja karjääridest väljapumbatava vee eest võetav tasu.

17% kogu vee erikasutustasust laekuvast ressursitasust moodustab Narvas asuvate põlevkivielektrijaamade poolt tasutav vee erikasutustasu jahutusvee kasutamise eest. Samas moodustab Narva põlevkivielektrijaamade veekasutus 76% kogu vee tarvitamisest Eestis.

Põlevkivijaamade omapära on see, et vesi juhitakse keemiliselt muutmata kujul samasse piirkonda tagasi. Vahe on ainult selles, et temperatuur on tõusnud. Seni ei ole seda oluliseks veekeskonna mõjutajaks peetud. Selle tõttu on disproportsioon põhjendatud kasutatava veehulga ja vee-erikasustasu vahel.

Tabel 1

Vee-erikasutustasu tegevusala järgi 2014-2018

Veevõtt kasutajate järgi	Tüüp	Kogus (1000/m ³) 2014	Kogus (1000/m ³) 2018	Vee-erikasutustasu (EUR) 2014	Vee-erikasutustasu (EUR) 2018
Veeühistud	Pinnavesi	127,62	97,96	3 558	2 891
	Põhjavesi	1 074,80	181,74	95 109	18 931
Muud***	Pinnavesi	3 572,63	28 991,03	3 950	6 694
	Põhjavesi	1 074,80	3 965,20	98 444	239 469
Põllumajandus	Pinnavesi	31,641	45,11	467	808
	Põhjavesi	4 872,97	4 685,75	385 883	398 107
Tööstus/elektritootmine*	Pinnavesi	1 469 790,33	1 356 568,73	2 586 567	2 519 242
	Põhjavesi	278,66	742,50	28 166	67 500
Tööstus/kaevandamine	Pinnavesi	15,784	4,912	28 778	188
	Põhjavesi	133 007,57	167 757,94	4 773 439	6 290 897
Tööstus/toiduainete tööstus	Pinnavesi	13 926,99	86,97	1 785	94
	Põhjavesi	4 665,06	4 787,26	404 848	453 450,
Tööstus/üldine****	Pinnavesi	11 349,44	9 913,18	287 392	279 839
	Põhjavesi	21 733,41	1 995,91	532 308	166 689

Ühisveevärkides kasutatava vee hulk Eestis moodustab ca 3,4% kogu veekasutusest (sh pinnavesi 1,78% ja põhjavesi 14,8% kogu Eesti veekasutusest).

Ühisveevärkide vee-erikasutustasu moodustab 26,7% laekuvast vee-erikasutustasust (sh vee-erikasutustasu pinnavee kasutamise eest 26% ja põhjavee vee-erikasutustasu 26,6%).

Ühisveevärgi veekasutuse keskkonnakulu on märkimisväärne, mistõttu keskkonnakulude katmine ressursimaksu näol on proportsioonis veekasutuse mõjuga (vt allpool veeteenuse kulude katte tase).

Suurt mõju ei oma veeloaga ette nähtud koguseid ületava ja ebaseadusliku veevõtuga seotud kogused ja nende eest makstavad tasud. 2018. aastal olid lubasid ületav ja ebaseaduslik veevõtt 425 tuhat m³ ja tasu maksti 67 547 eurot, mis moodustas 0,4% makstud ressursitasust.

1.4 Saastetasu

Saastetasu kogub Eestis Maksu- ja Tolliamet, kus laekunud saastetasu summad jaotatakse läbi riigieelarve SA Keskkonnainvesteeringute Keskusele (SA KIK) 9-ale keskkonnaprogrammile keskkonnaprojektide finantseerimiseks või kaasfinantseerimiseks. SA KIK kaudu toetusteks jagatav raha kannab koondnimetust keskkonnaprogramm, mis koosneb üheksast valdkonnast: kalandus, veemajandus, looduskaitse, metsandus, ringmajandus, merekeskkond, maapõu, atmosfääriõhu kaitse, keskkonnateadlikkus. Lisaks on osa KIKile laekunud keskkonnatasudest suunatud keskkonnalaenu (sihtotstarbeline laen keskkonnaprojekti läbiviimiseks) andmiseks. Saastetasu laekumisest finantseeritud projektide reeglistik on kinnitatud keskkonnaministri 17.02.2006 määrusega nr 13 „Keskkonnakaitse valdkonna projekti rahastamise taotluse kohta esitatavad nõuded, taotluste hindamise tingimused, kord ja kriteeriumid, toetatavad tegevused, otsuse tegemise, lepingu täitmise üle kontrolli teostamise ning aruandluse kord”. Toetuse andmise tingimused täpsustatakse SA KIK nõukogu poolt kinnitatud finantseerimise korraga. Rahastamise strateegia ja eesmärgid veemajanduse valdkonnas tulenevad Keskkonnastrateegiast, veemajanduskavadest, Keskkonnaministeeriumi arengukavast ja looduskaitse arengukavast.

Tabel 2

Veekasutajate lubade alusel makstud saastetasu 2014-2018. aastal.

Saastetasu kasutaja järgi (eurodes)	2014	2018	osakaal % 2014	osakaal % 2018
Veeühistud	21 874	190	0,4%	0%
Muud*	242 787	376 367	4,5%	8,1%
Põllumajandus	84 999	9 524	1,6%	0,2%
Tööstus/elektritootmine	88 242	115 687	1,6%	2%
Tööstus/kaevandamine	733 064	1 031 615	13,6%	22,2%
Tööstus/toiduainete tööstus	163 084	224 688	3%	5%
Tööstus/Üldine**	414 395	315 503	7,7%	7%
Ühiskanalisisatsioon	3 641 460	2 531 340	66,3%	55%
Vesiviljelus		24 485		0,5%
Kokku	5 389 932	4 629 024	100%	100%

*sisaldab teenindusettevõtteid, riigiasutused jms

**puidu, plasti, metalli jms mujal liigitamata töötlev tööstus

Allikas: Keskkonnaministeerium ja konsultandi arvutused

Eestis rakendatavad saastetasud on stimuleeriva iseloomuga. Kehtivas regulatsioonis on säte, mis võimaldab saastetasu vähendamist 50% võrra kui veesaaste on väiksem kui keskkonnaloas toodud piirkontsentratsioonid ja vastav aruandlus on õigeaegselt esitatud. Paljude veekasutajate tegelik saaste on väiksem kui nende keskkonnalubades toodud määrad, mistõttu paljud veekasutajad kasutavad eeltoodud võimalust oma kulude vähendamiseks. Seeläbi on ka tagatud keskkonnakulude katmise kattekordaja proportsionaalsus ja saastetasu määrade vastavus keskkonnakuludele.

Täiendavalt on oluliselt mõjutanud veesaastet ja veesaaste eest tasutatavat saastetasu viimasel kümnendil ellu viidud investeeringud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni infrastruktuuri parendamisse sh reoveepuhastite ja nendes kasutatavate tehnoloogiate kaasajastamisse, mis on vähendanud veesaaste koguseid ja seeläbi omakorda võimaldanud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni süsteemi haldajatel ja operaatoritel jätkusuutlikku ja efektiivsemat majandamist.

Vee-ettevõtelt laekunud saastetasu oli 2014. aastal 3,7 mln eurot ja 2018. aastal 2,5 mln eurot, mis näitab süsteemid on muutunud tunduvalt efektiivsemaks saastetasude tõusu juures (keskmine tõus 13,3%). Ilma investeeringuteta oleks amortiseerunud süsteemid lagunened ning sellest lähtuvalt keskkonnakoormus põhjaveele ja pinnaveekogudele

tõusnud oluliselt. Üle loa makstud tasu oli 2018. aastal 366 529 eurot, mis moodustas makstud tasust 7,3%.

Ülevaade saastetasude muutmisest aastatel 2014 kuni 2018 on toodud alljärgnevas tabelis.

Tabel 3

Saastetasu määrad 2014-2018. aastal.

EUR	2014	2018	Tasumäära tõus
BHT7	1 420	1 435	1,1%
Heljum	503	553	10%
Nüld	2 457	2 826	15,0%
Püld	9 241	12 014	30,0%
Ühealuselised fenoolid	20 727	24 326	17,4%
SO4	6,77	7	4,7%
Naftasaadused	3985	4 582	15,0%
Keskmiselt on saastetasumäärad tõusnud 13,3%.			

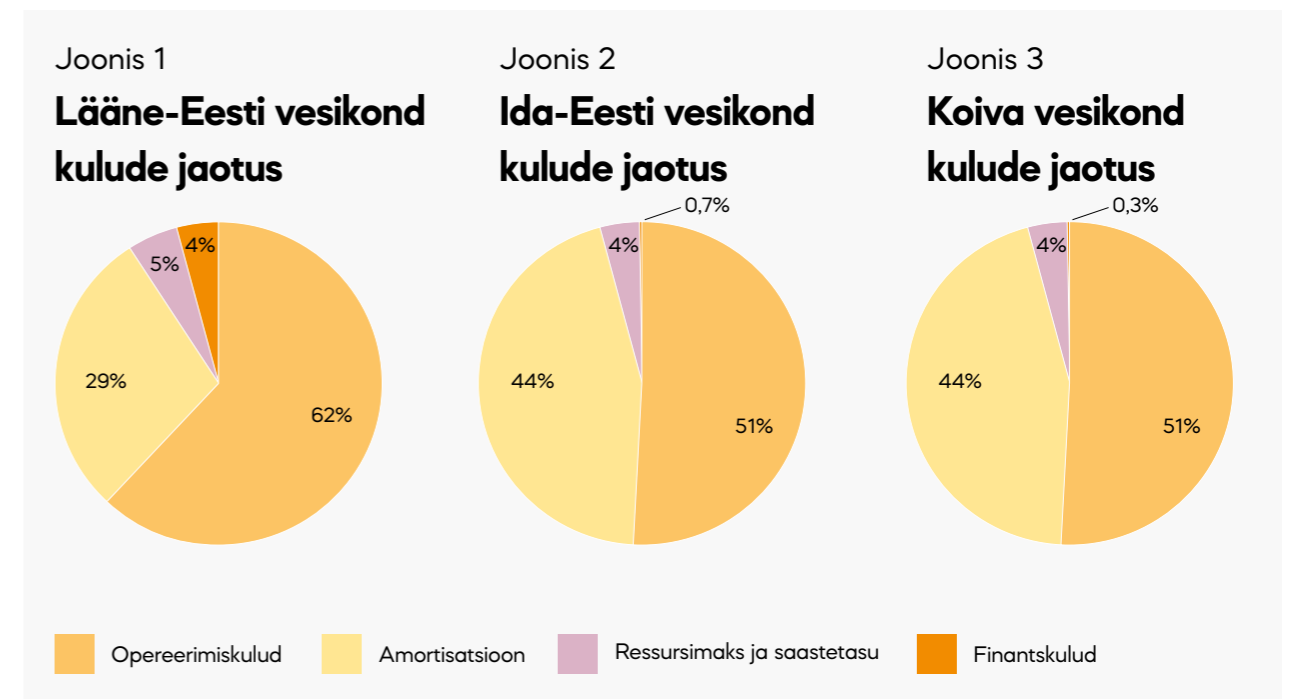
Allikas: Keskkonnaministeerium ja konsultandi arvutused

2. Veeteenuse kulud

Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniteenuse tegevuskulud sisaldavad kõiki teenusea pakumise seotud kulusid. Analüüsiks on jagatud kulud järgmiselt:

- **Tegevuskulud** – opereerimiskulud, tööjõukulud, materjalikulud, hoolduskulud jms;
- **Keskkonnakulud** – loodusressursside kasutamise tasu ja saastetasu
- Amortisatsioon
- Finantskulud

Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni kulude katte taseme hindamiseks analüüsiti 41 vee-ettevõtet Eesti Vee-ettevõtete Liidu (EVEL) avaliku andmebaasi alusel ning läbiviidud täiendavate küsitluste alusel. Ülevaade veeteenuse kulude jaotuses on esitatud vesikondade kaupa järgmistel joonistel.

Kõige suurem kulu opereerimiskulude kõrval on amortisatsioonikulu. Ida-Eesti vesikonnas ja Koiva vesikonnas moodustab amortisatsioon kogu kuludest 44%- 45%. Lääne-Eesti vesikonnas moodustab amortisatsioon 29%. Keskkonnatasud moodustavad 4-5% kogukuludest. Finantskulud moodustavad 4% Lääne-Eesti vesikonnas, Ida-Eesti vesikonnas 0,7% ja Koiva vesikonnas 0,3%. Madal finantskulude osakaal tähendab seda,

⁷ Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaameti andmebaasid KLIS ja KOKTKAS

et omafinansteeringute katmiseks on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ettevõtete omnikud (vallad ja linnad) suurendanud omakapitali ja laenukapitali on kaastatud vähem. Võrreldes 2014. aastaga on amortisatsiooni osakaal kasvanud Lääne-Eesti vesikonnas 1 % ja Ida-Eesti vesikonnas 5%. Amortisatsiooni osakaalu tõus näitab, et veeteenuse osutamiseks ja nõuete täitmiseks on ettevõtted jätkanud investeerimisega.

2.1 Hinnainstrumendid ja kulude katmine

Hinnainstrumendid ja nende määrad on kehtestatud Keskkonnatasude seadusega. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse kasutajad maksavad tarbijatele määratud tariifi alusel kasutatud vee ja kogutud reovee ning selle puhastamise eest. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduses § 14 määratletakse tasu võtmise alused ja veeteenuse hind kujundatakse selliselt, et vee-ettevõtjal oleks tagatud:

- 1) põhjendatud tegevuskulude katmine;
- 2) investeeringud olemasolevate ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemide jätkusuutlikkuse tagamiseks;
- 3) keskkonnanõuete täitmine;
- 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
- 5) põhjendatud tulukus vee-ettevõtja poolt investeeritud kapitalilt;

Veeteenuse hind ei tohi olla eri klientide või nende gruppide suhtes diskrimineeriv. Üldreegli kohaselt üle 2000 ie reoveekogumisaladel kehtestab teenuste hinna Konkurentsiamet. Alla 2000 ie reovkogumisaladel kehtestab hinna omavalitsus. Hindade kehtestamise põhimõtted esitab Konkurentsiamet.

2.2 Toetused ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenustele

Saastaja maksab põhimõtte (polluter pays printsiiple (PPP)) kohaselt kannab keskkonnanakahjudega seotud kulutused kahju tekitaja, mis peaks kaasa tooma keskkonnasäästlikumate lahenduste eelistamise. Siiski on vajalikud toetusmehhanismid, et tagada kogu kulude katmine veeteenuse juures, mida pole võimalik rahastada teenuste kasutaja poolt (ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni tariifid), et tagada ressursside jätkusuutlik ja säästlik kasutamine. Toetusskeemid on välja töötatud Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi ja SA

Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnaprogrammide kaudu. Aastatel 2014-2018 on rahastatud veemajandusprojekte Ühtekuuluvusfondist 79,156 mln eurot⁸ ja Keskkonnaprogrammist 74,648 mln eurot. Keskkonnaprogrammi ja Ühtekuuluvusfondi mahud on toodud alljärgnevas tabelis:

Tabel 4

SA KIK keskkonnaprogrammi toetused veemajandusele 2014-2018.

Toetatud veemajanduse projektid (mln EUR)	Keskkonnaprogramm	Ühtekuuluvusfond
2014	9,848	10,691
2015	11,941	7,662
2016	9,770	9,173
2017	13,797	40,224
2018	29,292	11,406
Kokku	74 648	79 156

Allikas: SA KIK

2.3 Veeteenuse kulude katte tase (CRR)

Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniteenuse (ÜVK) pakkujad (*Centralised water abstraction and distribution for water supply and sewage collection and wastewater treatment ingl.k*)

Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni kulude katte taseme hindamiseks analüüsiti 41 vee-ettevõtet Eesti Vee-ettevõtete Liidu (EVEL) avaliku andmebaasi alusel ning läbiviidud täiendavate küsitluste alusel.

Kulude katte kordaja leitakse järgneva valemi alusel:

$$\text{Kulude katte kordaja CRR} = \frac{\text{TR-Toetused}}{\text{TC}}$$

TR - tegevustulud kokku (eurot/aastas),

Toetused - sihtfinantseerimine, toetused (eurot/aastas),

TC - kogukulud (eurot/aastas) sh amortisatsioon.

Analüüsi baasaastaks on 2018. aasta. Kulude katte tase ÜVK teenuse osutajate poolt on Eestis keskmiselt 86,2% (2014 86%) ja vesikondade lõikes on järgmine:

- Lääne-Eesti vesikond (analüüsiti 24 ettevõtet) – 87%
- Ida-Eesti vesikond (analüüsiti 16 ettevõtet) – 77%
- Koiva vesikond – 75%

2014. aastaga võrreldes on kogu Eesti veeteenuse pakkujate kulude katte kordaja jäänud samaks. Kulude katte kordaja on tõusnud Ida-Eesti vesikonnas. Lääne-Eesti vesikonnas on jäänud kulude katte kordaja samale tasemele. Suuremahuliste toetuste andmine jätkudes on vähenenud finantskulud 9%, ressursi ja saastetasude kulud 22%. Sihtfinantseerimise tulu on vähenenud 75%, mis on mõjutanud ka kasumi vähenemist. Amortisatsioonikulud on kasvanud 14%. ÜVK ettevõtete kulud on kasvanud rohkem kui vee- ja kanalisatsioonitariifid. 2018. aastal oli Konkurentsameti poolt lubatud tulukus ÜVK ettevõtetele 5,45%⁹.

Tabel 5

Analüüsitud vee-ettevõtete tulud ja kulud aastatel 2014-2018.

EUR	2014	2018	Erinevus
Müügitulu vee- ja kanalisatsiooniteenuse müügist	96 070 577	119 367 183	24%
Sihtfinantseerimise tulu	51 418 490	12 618 014	-75%
Tulud kokku	147 489 067	131 985 197	-11%
Opereerimiskulud	60 075 679	63 941 367	6%
Loodusressursikulud (ressursimaks, saastetasu)	6 339 595	4 920 709	-22%
Amortisatsioon	32 918 773	37 456 189	14%
Finantskulud	3 510 097	3 205 450	-9%
Kulud kokku	102 844 144	109 523 716	6%

Allikas: EVEL, saldo.fin.ee, konsultandi arvutused

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ettevõtete keskkonnakulud on kaetud osaliselt läbi olemasolevate hinnamehhanismide – saastetasu ja vee-erikasutustasu. Keskkonnakoormuste täitmiseks vajalike investeeringute elluviimiseks kaasatakse erinevaid toetusi, mille tõttu kõik veeteenuse osutamise seotud kulud ei kajastu teenuse saajate tasus.

Keskised kulutused ÜVK teenustele leibkonnaliikme sissetulekust 2014. aastal moodustasid 1,7%, madalaima sissetulekuga leibkonna kuludest (I kvintilis) 6%. 2018. aastal moodustasid keskmised kulutused veeteenusele 1,6% leibkonnaliikme sissetulekust ja madalaima sissetulekuga leibkonna kuludest (I kvintilis) 3,5% Ida-Eesti vesikonnas.

2018. aastal moodustasid keskmised kulutused ÜVK teenustele 1,5% leibkonnaliikme sissetulekust Lääne-Eesti vesikonnas ja madalaima sissetulekuga leibkonna kuludest (I kvintilis) 3,5%. Madalama sissetulekuga maksevõimekuse tagamiseks on kohalike omavalitsuste poolt makstav toimetuleku toetus. Võrreldes 2014 aastaga on kulukus veeteenustele muutunud kättesaadavamaks leibkondadele. Kokkuvõtte alljärgnevas tabelis.

Tabel 6

Leibkonna keskmised kulutused veeteenusele sissetuleku kvintilides 2017. aastal

EUR	Ida-Eesti vesikond	Lääne-Eesti vesikond	Koiva vesikond
Keskmine leibkonnaliikme sissetulek	554	633	540
Madalaim kvintil	262	268	210
Teine kvintil	426	428	426
Kolmas kvintil	565	563	565
Neljas kvintil	781	788	777
Kõrgeim kvintil	1237	1257	1254
Keskmine tariif koos KM-ga	3,03	3,16	3,02
Keskmine leikonnaliikme suurus	2,16	2,16	2,33
Tarbimine l/el/p	100	100	100
Tarbimine kuus m ³	3	3	3,00
Kulu kokku	9,09	9,09	9,06
Osakaal keskmisest leibkonna liikme sissetulekust	1,6%	1,5%	1,7%
Madalaim kvintil	3,5%	3,5%	4,3%
Teine kvintil	2,1%	2,2%	2,1%
Kolmas kvintil	1,6%	1,7%	1,6%
Neljas kvintil	1,2%	1,2%	1,2%
Kõrgeim kvintil	0,7%	0,8%	0,7%

Allikas: Statistikaamet, konsultandi arvutused

Vee- ja kanalisatsiooniteenuse lõpptarbijate kulude katmise osakaalu tõstmiseks ja toetuste osakaalu vähendamiseks on SA KIK sätestanud Ühtekuuluvusfondide ja Keskkonnaprogrammi rahastamisel nõude, et vee- ja kanalisatsiooniteenuse osakaal keskmisest sissetulekust peab ületama 1,5% arvestusperioodi lõpuks¹⁰.

2.4 Ühisveevärgiga ühendamata majapidamiste veevõtt ja heitvee puhastus

Eestis on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga ühendamata 241 065 inimest. Lääne-Eesti vesikonnas 126 424 inimest ja Ida-Eesti vesikonnas 110 243 inimest ja Koiva vesikonnas 2 961.

Finantskulude katte tase on 100%. Keskkonnakulud on kaetud osaliselt. Eestis on loodud toetuskeem hajaasustuse punktkoormuse vähendamiseks keskkonnanõuetele vastavate omapuhastite, imbväljakute soetamiseks ning majapidamises joogivee kättesaadavuse tagamiseks.

EASi poolt on olnud juba 2013. aastast rakendatud programm edukas ja vajalik. Viimase viie aasta jooksul on saanud abi üle 5 700 majapidamise ning investeeritud on üle 25 miljoni euro, millest ligi kolmandiku on panustanud riik, kolmandiku omavalitsus ja kolmandiku eraisikud ise. 2017. aastal osales programmis kokku ligi 170 omavalitsust ning toetust said 1400 majapidamist. Enim rajati 2017. aastal kanalisatsioonisüsteeme (686) ja veevarustust (629). Alates 2019. aastast korraldab hajaasustuse programmi toetuse andmist Riigi Tugiteenuste Keskus.

Keskised kulutused leibkonnaliikme sissetulekust 2014. aastal moodustasid 3%, madalaima sissetulekuga leibkonna kuludest (I kvintilis) – 5% ja 2018. aastal olid Ida-Eesti vesikonnas vastavad näitajad 2,17% ja 7% ja Lääne-Eesti vesikonnas 2,11% ja 5%. Ühiseveevärgi ja -kanalisatsiooniga ühendamata elanikele on veeteenuse osakaal sissetulekust kasvanud, kuna oluliselt on tõusnud kogumismahutite tühjendamise hind. 2014. aasta arvestuses arvestati 25 eur/tühjendus. 2018. aastal 40-45 eur/tühjendus. Ülevaade on toodud alljärgnevas tabelis.

Arvestuse aluseks on võetud, et keskmine kogumismahuti maksab 4 000 eurot, omapuhasti maksab 6 000 eurot. 10m³ tühjendamine maksab 45 eurot koos käibemaksuga Lääne-Eesti vesikonnas ja 40 eurot Ida-Eesti vesikonnas.

Tabel 7

Leibkonna keskmised kulutused veeteenusele hajaasustuspiirkonnas.

	Ida-Eesti vesikond	Lääne-Eesti vesikond	Koiva vesikond
Leibkonnaliikme sissetulek, EUR/kuus	554	633	540
<i>Madalaim kvintil</i>	262	268	210
<i>Teine kvintil</i>	426	428	426
<i>Kolmas kvintil</i>	565	563	565
<i>Neljas kvintil</i>	781	788	777
<i>Kõrgeim kvintil</i>	1237	1257	1254
Keskmine leibkonnaliikme suurus	2,16	2,16	2,18
Keskmine tarbimine päevas (l/in/päev)	100	100	100
Keskmine leibkonna tarbimine kuus	6	6	6
1 grupp: Kuivkäimlad			
Keskmine kulu kuus	0	0	0
Osakaal leikonnaliikme keskmisest sissetulekust	0%	0%	0%
Madalaim kvintil	0%	0%	0%
<i>Teine kvintil</i>	0%	0%	0%
<i>Kolmas kvintil</i>	0%	0%	0%
<i>Neljas kvintil</i>	0%	0%	0%
<i>Kõrgeim kvintil</i>	0%	0%	0%
2. grupp – oma puhasti, mis on ehitatud enne 2000 aastat (ilma amortisatsiooni kuluta)			
Keskmine kulu kuus leibkonna liikme kohta	26	29	26
Osakaal keskmisest leibkonnaliikme sissetulekust	4,7%	4,6%	4,8%
<i>Madalaim kvintil</i>	10%	11%	12%
<i>Teine kvintil</i>	6%	7%	6%
<i>Kolmas kvintil</i>	5%	5%	5%
<i>Neljas kvintil</i>	3%	4%	3%
<i>Kõrgeim kvintil</i>	2%	2%	2%
3. grupp - omapuhasti, mis on ehitatud peale 2000 aastat (amortisatsioonikulu)			
Keskmine kulu kuus leibkonnaliikme kohta	32	32	31
Osakaal keskmisest leibkonnaliikme sissetulekust	6%	5%	6%
<i>Madalaim kvintil</i>	12%	12%	15%
<i>Teine kvintil</i>	7%	8%	7%
<i>Kolmas kvintil</i>	6%	6%	5%
<i>Neljas kvintil</i>	4%	4%	4%
<i>Kõrgeim kvintil</i>	3%	3%	2%

Allikas: Statistikaamet, konsultandi arvutused

Madalama sissetulekuga maksevõimekuse tagamiseks maksavad kohalikud omavalitsused toimetulekutoetust.

Üle 2000 ie reoveekogumisaladel asuvatele majapidamistele, kes ei ole ühendatud ÜVK-ga on SA KIK kaudu loodud toetuskeem „Eraisiku vee ja kanalisatsioonitaristu rajamine“. Toetuskeemi kogueelarve on 10 mln eurot¹³.

Toetuskeemi elluviimisel paraneb keskmine veeteenuse kulukus keskmisest leibkonna sissetulekust ja ei ületa 3-5%, mis on Maailmapanga poolt kehtestatud soovituslik piirmäär¹⁴.

2.5 Tööstuse veevõtt ja heitvesi

(Individual (self) water supply and wastewater discharge by industry ingl.k.)

Töötlevas tööstuses, kus töötas enam kui 20 inimest oli tööga hõivatute arv oli 2017. aastal 86 917 inimest. Ettevõtete müügikäive oli 10 743 144 tuh eur. Ida-Eesti vesikonna 358 ettevõttes oli hõivatud 30 090 inimest ning ettevõtete müügikäive oli 3 345 747 tuh eur. Lääne-Eesti vesikonna 703 ettevõttes oli hõivatud 56 827 inimest ja ettevõtete müügikäive oli 7 397 397 tuh eur.

Töötleva tööstuse ettevõtted maksid vee-erikasutustasu 900 tuh eur vee-erikasutustasu ja saastetasu 539 tuh eur.

Finantskulude katte tase on 100%. Keskkonnakulud on kaetud läbi olemasolevate hinnamehhanismide – saastetasu ja vee-erikasutustasu kaudu.

2.6 Veevõtt kaevanduses

(Individual (self) water abstraction related to mining ingl. k.)

Kaevandamisega seotud ettevõtteid, kus töötas üle 20 inimese oli 2018. aastal 29*¹⁵. Kaevandusega seotud ettevõtted maksid vee-erikasutustasu 6 291 tuh eur ja saastetasu 1 031 tuh eur.

Finantskulude katte tase on 100%. Keskkonnakulud on kaetud osaliselt läbi olemasolevate hinnamehhanismide – saastetasu ja vee-erikasutustasu kaudu. Keskkonnakulude katmise väljaselgitamiseks on Keskkonnaministeeriumi poolt tellitud välismõjude hindamise analüüs, mille I etapis kulusid välja ei arvatatud. Keskkonnaministeerium on algatanud välismõjude hindamise II etapi, milles arvutatakse I etapis välja toodud kulusid¹⁵.

*Statistikaamet ei avalda ettevõtete käivet ja töötajate arvu

2.7 Veevõtt ja veeheide põllumajanduses

(individual (self) water supply and wastewater discharge by agriculture ingl. k.)

Põllumajandusettevõtetes, kus töötas üle 20 inimese oli hõivatud 6 430 inimest, ettevõtete müügikäive oli 721 148 tuhat eurot. Ida-Eesti vesikonna 72 ettevõttes oli hõivatud 2 357 inimest ning ettevõtete müügikäive oli 197 438 tuh eur. Lääne-Eesti vesikonna 80 ettevõttes oli hõivatud 3 787 inimest ja ettevõtete müügikäive oli 503 380 tuh eur.

Loomakasvajaid üle 500 loomaga oli kokku 81, millest Ida-Eesti vesikonnas asus 39 ja Lääne-Eesti vesikonnas asus 42 ja milles kasvatati 70 339 looma.

Loomakasvatajaid 10-500 loomaga farme oli kokku 1 821, millest Ida-Eesti vesikonnas asus 1 141 ja Lääne-Eesti vesikonnas asus 680. Kokku kasvatati 10-500 loomaga farmides 103 228 looma 2018. aastal¹⁶. Koiva vesikonnas oli alla 10 loomaga farme 113 ja 10-500 loomaga farme 81.

Põllumajanduse ettevõtted maksid vee-erikasutustasu 398 tuh eur vee-erikasutustasu ja saastetasu 9,5 tuh eur.

Finantskulude katte tase on 100%. Keskkonnakulud on kaetud osaliselt läbi olemasolevate hinnamehhanismide – saastetasu ja vee-erikasutustasu kaudu.

2.8 Veevõtt elektritootmises (jahutusvesi)

(Individual (self) water abstraction for electricity production (for cooling) ingl. k.)

Elektritootmisega tegelevates ettevõtetes, kus töötas üle 20 inimese oli hõivatud 2 053 inimest, ettevõtete müügikäive oli 779 553 tuh eur 2018. aastal.

Elektritootmisega seotud ettevõtted maksid vee-erikasutustasu 2 586 tuh eur ja saastetasu 115,6 tuh eur.

Finantskulude katte tase on 100%. Keskkonnakulud on kaetud osaliselt läbi olemasolevate hinnamehhanismide – saastetasu ja vee-erikasutustasu kaudu. Keskkonnakulude katmise väljaselgitamiseks on vajalik täiendav analüüs.

3. Oluliste veekasutajate keskkonnakulude katmine

(significant water uses ingl.k.)

WFD Artikkel 5 ja Lisa III toovad välja, et tuleb läbi viia majandusanalüüs nende **oluliste** veekasutajate osas lisaks veeteenuse osutajatele. Veekasutuse majandusliku analüüsi kohaselt on need sellised veekasutuse liigid, mis suurendavad keskkonnakulu ja seetõttu tuleb läbi viia analüüs keskkonnakulu adekvaatseks korvamiseks “Saastaja maksab printsiibi” kohaselt.

Ülevaade mitte heas seisundis olevatest kogumitest on toodud alljärgnevas tabelis:

Tabel 8

Ülevaade mitte heas seisundis olevatest kogumitest

Kogumite jaotus	EE1 Lääne-Eesti vesikond		EE2 Ida-Eesti vesikond		EE3 Koiva vesikond	
	kogumeid kokku	neist mitte heas seisundis	kogumeid kokku	neist mitte heas seisundis	kogumeid kokku	neist mitte heas seisundis
Vooluveekogumid	357	132	267	135	20	2
Maismaa seisuveekogumid	42	20	40	23	8	6
Rannikuveekogumid	14	14	2	2	-	-
Pinnavee kogumid kokku	413	166	309	160	28	8
Põhjaveekogumid	16	1	20	7	3	0

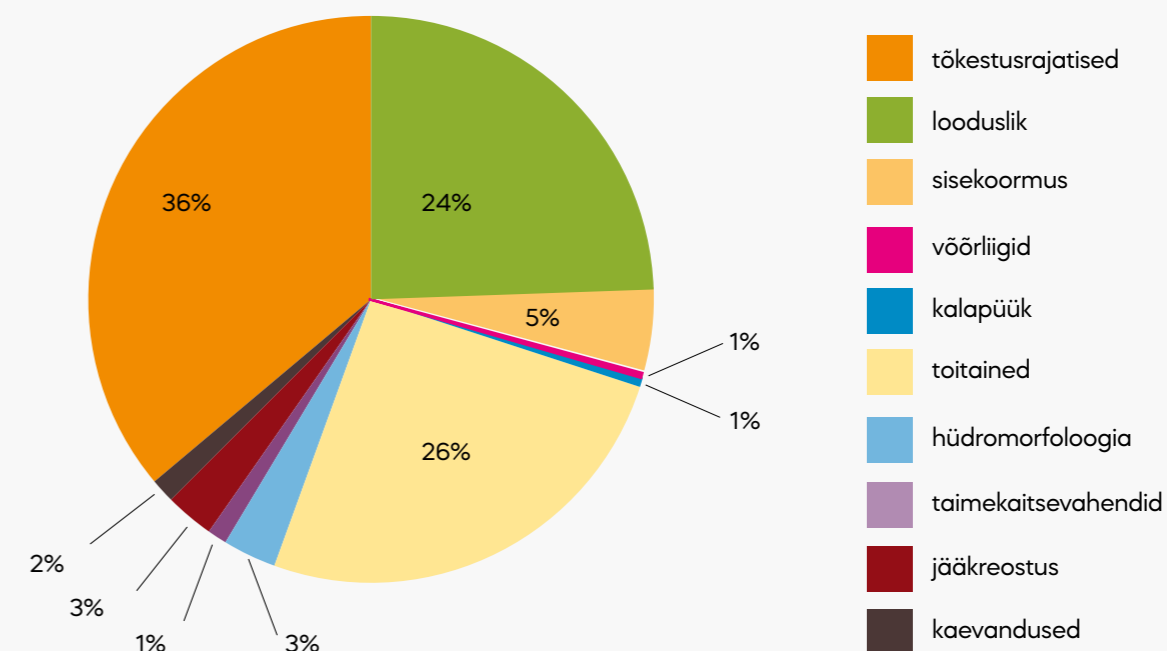
Allikas: EVEL, saldo.fin.ee, konsultandi arvutused

750 kogumist 334 kogumit (44%) mitte heas seisundis 2017. aasta seisundite vahehindamise alusel¹⁷.

Ülevaade mitte hea seisundi põhjustest on toodud alljärgneval joonisel.

Joonis 4

Ülevaade veekogumite mitte hea seisundi põhjustest

Suurima osakaalu moodustavad toitained haritavatel maadelt (26%) ja tökestusrajatised (36%).

Tulenevalt veekasutuse koormusest ning veekasutuse ulatusest suureneb veekogumite hulk, mille keskkonnaeesmärkide saavutamine on ohus. Seetõttu hinnatakse majandusanalüüsi koostamisel kui suur on veekasutuse koormuse mõju keskkonnale ning leitakse kompensatsioonimehhanism nende kulude korvamiseks läbi täiendavate meetmete, mille maht kavandatakse veemajanduskavade koostamise käigus.

Kokkuvõte “oluliste veekasutajate” analüüsist:

1. Hajukoormus põllumajanduses kasutatavalt maalt (*Diffuse nutrient pollution run-off from agricultural lands ingl.k*) (peamiselt koormus põllumaadelt ja sõnnikuhoidlatest). Kuna selle veekasutuse tulemusena on veekogumeid, mille hea keskkonnaseisund ei ole saavutatud, siis põhjustab veekasutus keskkonnakulusid. Seisuga 31.12.2017 oli maakatastri statistika põhjal Eestis 1 042 595 hektarit haritava maa kõlvikut ning 294 833 hektarit loodusliku rohumaa kõlvikut. Kogu Eesti pindlast (v.a Peipsi ja Võrtsjärv) moodustab see vastavalt 24,0% ja 6,8%. Katastrisse kantud andmete põhjal on nii haritava maa kui ka loodusliku rohumaa pindala aastatega suurenenud, kuid mitte olulisel määral¹⁸. 2017. aastal oli põllumassiive (püsirohumaa, põllukultuurid, püsikultuurid) 682 261 hektarit

ja põllumassiive (ainult püsirohumaat) 273 998 hektarit. Põllumassiividest (püsirohumaat, põllukultuurid ja püsirohumad) Lääne-Eesti vesikonnas on 312 332 hektarit ja Ida-Eesti vesikonnas 369 930 hektarit, Koiva vesikonnas 28572 hektarit.

Eestis ei ole põllumajandusliku maa koormuse reostuse vastu käesoleval ajal täiendavat hinnainstrumenti rakendatud, mistõttu selle veekasutuse kulud on kaetud osaliselt. Kompensatsioonimehhanism keskkonnakulude korvamiseks leitakse läbi täiendavate meetmete, mille maht kavandatakse veemajanduskavade koostamise käigus. Näidis-meetmed veemajanduskavade koostamiseks:

- Veekogude kaldavööndis toitaineid siduva taimestikuga kaetud hooldatavate puhervööndite rajamine ja/või säilitamine toitainete ärakande minimeerimiseks haritaval maal.
- Tõhusate väetisetehnoloogiate kasutusele võtmine jne

2. Hajukoormus metsakuivendusala del (*Diffuse nutrient pollution run-off from drained forest areas ingl. k*) (metsakuivendusega kaasneb toitainereostus ja koormus edasikandumine veekogumitesse).

Eesti metsainventuuri 2015. aasta andmete kohaselt on Eesti metsa pindala pidevalt kasvanud ning 2015. aastal oli see 2,309 miljonit hektarit. Lääne-Eesti vesikonnas asub 971 853 hektarit ja Ida-Eesti vesikonnas 1 279 168 hektarit. Eestis kasvavast metsast 45% haldab Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). RMK kuivendussüsteemid paiknevad ca 490 000 ha metsamaal¹⁹. Seega on üle poole RMK hallatavast riigimetsamaast kraavitatud ja kuivendusest mõjutatud. Eestis tehtud uurimustest näitab enamik, et kuivendamise tagajärjel on metsa kasvukiirus ja tootlikkus oluliselt tõusnud. Mõnede kasvukohatüüpide kuivendamine on tõstnud aastast juurdekasvu mitme tihumeetri võrra hektari kohta. Üldise hinnangu järgi on kuivenduse tagajärjel kuivendusest mõjutatud metsade puidu tootlikus kasvanud vähemalt 0,8 miljoni tihumeetri võrra aastas. Arvestades, et 80% kuivendussüsteemidest asuvad riigimetsas, saab RMK kuivendusest metsa juurdekasvu suurenemise näol olulist lisatulu²⁰.

Metsakuivendusega hõlmatud maa veekasutusele ei ole Eestis täiendavat hinnainstrumenti rakendatud, mistõttu selle veekasutuse kulud on kaetud osaliselt. Kompensatsioonimehhanism keskkonnakulude korvamiseks leitakse läbi täiendavate meetmete, mille maht kavandatakse veemajanduskavade koostamise käigus.

Näidismeetmed veemajanduskavade koostamiseks:

- Eesvoolude hoiutööd (voolutakistuste eemaldamine, voolusängide puhastamine ristust ja settest, eesvoolude kallaste korrashoid) metsamaal.

3. Sademevee ülevool (*Storm water overflows (run-off) from urban areas ingl.k*) (ainete edasikandumine tulvavete tagajärjel) linnastunud aladelt. Keskkonnakoormus antud mõjuril on ohtlike ja prioriteetsete ainete punkt- ja hajukoormus ning koormuse edasikandumine. Tulvavetele ei ole käesoleval ajal täiendavat hinnainstrumenti rakendatud, mistõttu selle veekasutuse kulud on katmata. Kompensatsioonimehhanism keskkonnakulude korvamiseks leitakse läbi täiendavate meetmete, mille maht kavandatakse veemajanduskavade koostamise käigus.

4. Jääkreostus (tööstusalad, prügilad jne) (*Pollution run-off from historical contaminated sites ingl.k*). Keskkonnakoormus antud mõjuril on ohtlike ja prioriteetsete ainete punkt- ja hajukoormus ning ohtlike ainete edasikandumine. Tähtsamate jääkreostusobjektidena on loetletud 46 objekti, millest 22 objekti kuulub Ida-Eesti vesikonda ja 24 Lääne-Eesti vesikonda. Täpsem ülevaade alljärgnevas tabelis.

Tabel 9

Jääkreostuse objektid 2018. aastal

Objekti nimetus	Vesikond	Objekti nimetus	Vesikond
Tapa sõjaväelennuväli	Ida	Kose Katlamaja	Lääne
Sillaotsa ABT	Lääne	Kose-Risti ABT	Lääne
Moonaküla põhjaveereostus	Ida	Viruvere ABT	Ida
Ümarmäe katlamaja	Lääne	Balti Laevaremonditehas	Lääne
Piirivalvesadam	Lääne	Tallinna Naftabaas	Lääne
Keila-Joa raketibaas	Lääne	Narva ABT	Ida
Pärnu naftabaas	Lääne	Kärdla Naftabaas	Lääne
Tapa veduridepoo	Ida	Kapasto ABT	Lääne
Paldiski keskkatlamaja	Lääne	Maadevahe ABT	Lääne
Kopli Kaubajaam	Lääne	Holstre-Nõmme ABT	Ida
Riisipere ABT	Lääne	Kõrkküla ABT	Lääne
Tapa vagunidepoo	Ida	Põlva masuudihoidla	Ida
Ahtme ABT	Ida	Rakvere Naftaterminaal	Ida
Pahnimäe ABT	Ida	Tamsalu liipriimmutustehase põhjaveereostus	Ida
Umbsaare ABT	Ida	Rakvere helikopterite lennuväli	Ida
Jaska ABT	Lääne	Ida-Viru naftabaas	Ida
Roodevälja ABT	Ida	Ahtme ABT	Ida
Tallinn Väike depoo	Lääne	Ülemiste SEJ	Lääne
Põlva Teedevalitsuse ABT	Ida	Kopli Naftaterminaal	Lääne
Lagedi ABT	Lääne	Oriküla side ja õhukaitsevöönd	Lääne
Kärkna ABT	Ida	Viitna tankla	Ida
Põltsamaa ABT	Ida	Bekkeri sadam	Lääne
Miinisadam	Lääne		
Lasila ABT	Ida		

Allikas: Jääkreostuse seirevõrgu inventuur ja veekvaliteedi hindamine ²⁰

Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole hinnainstrumenti rakendatud, mistõttu selle veekasutuse kulud on kaetud osaliselt. Kompensatsioonimehhanism keskkonnakulude korvamiseks leitakse läbi täiendavate meetmete, mille maht kavandatakse veemajanduskavade koostamise käigus.

Näidismeetmed veemajanduskavade koostamiseks:

- Jääkreostusobjektide likvideerimine

5. Põllumaade kuivendamise kaasnev hüdro-morfoloogiline surve (*Drainage of agricultural lands causing hydro-morphological pressures ingl.k*). Põllumaade kuivandamisega kaasneva hüdro-morfoloogilise survele ei ole täiendavat hinnainstrumenti rakendatud, mistõttu selle veekasutuse kulud on kaetud osaliselt. Kompensatsioonimehhanism keskkonnakulude korvamiseks leitakse läbi täiendavate meetmete, mille maht kavandatakse veemajanduskavade koostamise käigus.

Näidismeetmed veemajanduskavade koostamiseks:

- Eesvoolude hoiutööd (voolutakistuste eemaldamine, voolusängide puhastamine ristust ja settest, eesvoolude kallaste korrashoid).

6. Koprapiisud jõgedel (*Beaver created dams on rivers due to destroying beaver habitats by anthropogenic, e.g. agricultural, land use causing hydro-morphological pressures ingl.k*). Kobraste loodud paisude keskkonkakoormus on inimtegevuseks vajalikele aladele (põllumajanduslik maa jne) hüdro-morfoloogilise surve avaldamine. Koprataamade likvideerimise eest vastutab maaomanik. Riigimaal olevate koprapiisude likvideerimise eest vastutab Põllumajandusamet, mida finantseeritakse Maaelu Arengukava meetmete aluseks. Osa koprapiise on riigimaal, kuid sisalduvad kaitsekorralduskavades, mille likvideerimise rahastajaks on Keskkonnaamet. Osa koprapiise asub põllumajandus- tootjate maal, osa Riigimetsa Majandamise Keskusele kuuluvatel maal. Ida -Eesti vesikonnas on loendatud 2032 koprapiisu 2018. aastal ja Lääne-Eesti vesikonnas 1381 paisu. Neist enamus, mis ei asu rannikujõgedel (siirdekaladele olulistel jõgedel) ei avalda kogumitele keskkonnakulu.

Vajalikud kompensatsioonimehhanismid keskkonnakulude korvamiseks leitakse läbi täiendavate meetmete, mille maht kavandatakse veemajanduskavade koostamise käigus.

Näidismeetmed veemajanduskavade koostamiseks:

- Kobraste arvukuse vähendamine;
- Koprapiisude likvideerimine.

7. Kalakasvatuste veekasutus (*Water use for (inland) fish ponds) causing hydrological pressure ingl.k*), mis põhjustab keskkonnale koormust läbi toitainete edasikandumise kalatiikidest. Vesiviljelus on kalade, karpide, vähkide ja veetaimede (nt vetikad) kasvatus, kasutades tehnoloogiaid, mis on mõeldud nende toodangu saamiseks suuremas mahus, kui seda võimaldaksid looduslikud keskkonnatingimused.

Praegu toimub kalakasvatuste poolt ärajuhitava vee saasteainetesisalduse määramine veeproovist tehtud analüüside alusel. Veeproovidest määratud kasvanduse ärajuhitava ja siseneva vee vastavate näitajate vahe alusel arvutati lähtuvalt Keskkonnatasude seadusest (RT I, 13.03.2019, 83) saastetasud. Kehtiva arvestuse probleemiks on see, et läbivoolseid kasvandusi läbivad suured veevooluhulgad ja kui mõõtmise teel saadud saasteaine mg/l korrutada vooluhulgaga, siis selle tulemusena saadud saasteainekoguse pealt kujuneb suur saastetasu.

Keskkonnaministeriumis on ette valmistamisel määrus "Vesiviljeluse veekaitse nõuded, sealhulgas vesiviljelusest lähtuva vee saasteainetesisalduse piirväärtused ja suublasse juhtimise ning seire nõuded" eelnõu. Eelnõuga kavandatakse olulise põhimõttelise muudatusena vesiviljelusettevõtte poolt loodusesse juhitava reostuse määramist söödapõhise arvutusliku meetodika kasutamise teel. Eelnõus sätestatakse, et veekeskonda lisanduva saasteainete arvestuse aluseks on kasvanduse söödakasutus. Määruse eelnõu sätestab, et maksimaalne lubatud saasteainete koormus kehtestatakse veelooga.

Järgmises tabelis on toodu 18 suuremat vesiviljeluse ettevõtet, millest 7 tegutseb Lääne-Eesti vesikonnas ja 11 Ida-Eesti Vesikonnas.

Tabel 10

Vesiviljelusega tegelevad ettevõtted

Ettevõtte	Address	Tegevusala	Vesikond
OÜ AquaMyk	Pöide vald Kanissaare küla, Saaremaa	Vikerforell	Lääne
OÜ Astacus	Pähkla Kaarma vald Saaremaa	Vähk, kalaturism	Lääne
Basseinikala OÜ	Kõmsi küla Hanila vald, Läänemaa	Vikerforell	Lääne
OÜ Forkala	Roosna-Alliku, Järvamaa	Vikerforell, punane kaaviar	Ida
OÜ TP Invest	Aru talu Kurtina küla, Saku vald	Vähk	Lääne
Kalatalu Härjanurmes	Jõune küla Jõgeva vald, Jõgevamaa	Vikerforell, karpkala, vähk;siia ja koha asustus-materjal	Ida
OÜ Karilatsi Kalamajand	Karilatsi küla Vastse-Kuuste vald, Põlvamaa	Vikerforell, kalaturism	Ida
Põlula Kala-kasvatusteskus	Lavi küla Rägavere vald, Lääne-Virumaa	Lõhe ja meriforelli asustusmaterjal	Ida
Pähkla vähi- ja kalakasvandus	Pähkla Kaarma vald, Saaremaa	Vähk, vikerforell	Lääne
kalamajand Carpio	Haaslava küla Haaslava vald Tartumaa	Karpkala; linaski, haugi ja koha asustusmaterjal	Ida
OÜ Simuna Ivax kalakasvandus	Simuna, Lääne-Virumaa	Vikerforell	Ida
Störfisch OÜ	Tartu	Siberi tuur, vene tuur, must kaaviar	Ida
Tanel Leok OÜ kalakasvandus	Sõmerpalu, Võrumaa	Vähk, vikerforell	Ida
AS Triton PR	Rõngu vald, Tartumaa	Angerjas	Ida
OÜ Veteko	Pihlta Pihlta vald, Saaremaa	Vähk, siig	Lääne
OÜ Vikerkala	Kõrkküla Pajusi vald, Jõgevamaa	Vikerforell, kalaturism	Ida
OÜ Õngu Noor-kalakasvatus	Õngu küla, Emmaste vald, Hiiumaa	Meriforelli asustusmaterjal	Lääne
OÜ Peipus	Alajõe vald, Vasknarva	Vähk	Ida

Allikas: Kalastusinfo ²¹

2018. aastal oli vesiviljeluse veeluba omavaid ettevõtteid 40, kes maksid kokku **saastetasu kokku 24 485 eur**. Kokku maksti aastatel 2016–2018 saastetasu vesiviljelusettevõtete poolt **48 839 eur**. Kavandatava määruse alusel kasvaks vesiviljelusettevõtte poolt makstav saastetasu 9,5 korda. Keskkonnakulud on kaetud osaliselt. Kavandatav hinnainstrument parandab keskkonnakulude katmist oluliselt. Vajadusel rakendatakse kompensatsioonimehhaniseme, mille maht kavandatakse veemajanduskavade väljatöötamise käigus.

8. Vee kasutamine hüdroenergia tootmiseks väikeste HEJ poolt põhjustab hüdro-morfoloogilist survet (Water use for hydro-energy production in small HPP causing hydro-morphological pressures ingl.k). Ida-Eesti vesikonnas oli 2018. aastal 14 töötavat hüdroelektrijaama, mille netovõimsus on 3,2 MW. Lääne-Eesti vesikonnas oli 2018. aastal 8 töötavat hüdroelektrijaama, mille netovõimsus oli 4,2 MV. Ülevaade tootjatest on alljärgnevas tabelis.

Tabel 11

Ülevaade hüdroenergia tootjatest ja nende netovõimsus

Paisu nimi	Veekogu nimi	Maakond	Vesikond	2017 (MW)	2018 (MW)
Joaveski	Loobu jõgi	Harju maakond	Ida	0,3	0,3
Jägala	Jägala jõgi	Harju maakond	Lääne	2	2
Kamari	Põltsamaa jõgi	Jõgeva maakond	Ida	0,5	0,5
Kaunissaare	Jägala jõgi	Harju maakond	Lääne	0,2	0,2
Keila-Joa	Keila jõgi	Harju maakond	Lääne	0,4	0,4
Koseveski	Kääpa jõgi	Jõgeva maakond	Ida	0,0	0,1
Kunda III	Kunda jõgi	Lääne-Viru maakond	Ida	0,3	0,3
Kösti	Uueveski (Kösti) oja	Viljandi maakond	Lääne	0,1	0,1
Leevaku	Võhandu jõgi	Põlva maakond	Ida	0,2	0,2
Leevi	Võhandu jõgi	Põlva maakond	Ida	0,0	0,0
Linnamäe	Jägala jõgi	Harju maakond	Lääne	1,2	1,2
Pikru	Tarvastu jõgi	Viljandi maakond	Ida	0	0,1
Põltsamaa	Põltsamaa jõgi	Jõgeva maakond	Ida	0,2	0,2
Räpina (Räpina Elekter)	Võhandu jõgi	Põlva maakond	Ida	0,1	0,1
Räpina (Räpina vesiveski)	Võhandu jõgi	Põlva maakond	Ida	0,4	0,3
Saesaare	Ahja jõgi	Põlva maakond	Ida	0,4	0,2
Sangaste Vastsemõisa	Väike Emajõgi	Valga maakond	Ida	0,1	0,1
Saunja	Jägala jõgi	Harju maakond	Lääne	0	0,1
Sillaoru	Purtse jõgi	Ida-Viru maakond	Ida	0,5	0,5
Soodla	Soodla jõgi	Harju maakond	Lääne	0,2	0,2
Tamme Veski	Navesti jõgi	Viljandi maakond	Lääne	0,2	0,2
Tudulinna	Rannapungerja jõgi	Ida-Viru maakond	Ida	0,3	0,3
Tõrve	Pedja jõgi	Jõgeva maakond	Ida	0,1	0,1
Vihula III	Mustoja	Lääne-Viru maakond	Ida	0,1	0,1
Kokku				7,8	7,6

Allikas: Eesti elektrisüsteemi varustuskindluse aruanne ²²

Sellele veekasutusele ei ole täiendavat hinnainstrumenti rakendatud, mistõttu selle veekasutuse kulud on kaetud osaliselt.

Hüdroelektrienergia tootjad teenivad tulu võrku antud elektri eest ja taastuenergia toomise eest saadud toetusega. Toetuse saajatel peab olema kehtiv veeluba. Kui luba puudub, siis kehtiva elektrituruse seaduse järgi toetust ei maksta. Taastuenergia toetuse määr on 53,7 eur/MWh. Toetust makstakse kaksteist aastat alates kuupäevast, kui võrguettevõtte on tunnistanud tootmisseadme võrgueeskirja ja elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirja alusel nõuetele vastavaks. Aastatel 2017–2018 maksti toetust 1,415 mln eur²³. 2018. aasta kogu hüdroelektrijaamade toodangust 3,2 MW toodeti Ida-Eesti vesikonnas ja 4,2 MW toodeti Lääne-Eesti vesikonnas.

Nimetatud veekasutusele ei ole täiendavat hinnainstrumenti rakendatud, mistõttu selle veekasutuse kulud on kaetud osaliselt. Täiendavad analüüsid on vajalikud keskkonnakulude katmise väljaselgitamiseks. Vajadusel rakendatakse kompensatsioonimehhanisme, mille maht kavandatakse veemajanduskavade väljatöötamise käigus.

Näidismeetmed veemajanduskavade koostamiseks:

- Kalade rändetingimuste parandamine ja kalade läbipääsu tagamine

9. Paisude ja muude tõkestusrajatiste olemasolu jõgedel, mis ei ole seotud hüdroenergeetikaga, kuid põhjustad hüdro-morfoloogilist survet (*Dams and other obstacles on rivers not related to hydro-energy production causing morphological pressures ingl. k*).

Nimetatud veekasutusele ei ole täiendavat hinnainstrumenti rakendatud, mistõttu selle veekasutuse kulud on kaetud osaliselt. Täiendavad analüüsid on vajalikud keskkonnakulude katmise väljaselgitamiseks. Vajadusel rakendatakse kompensatsioonimehhanisme, mille maht kavandatakse veemajanduskavade väljatöötamise käigus.

Näidismeetmed veemajanduskavade koostamiseks:

- Veekogu tervendamine, hüdro-morfoloogiliste tingimuste parandamine ja elupaikade taastamine

3.1 Kokkuvõtte kasutatavatest hinnainstrumentidest

Keskkonnatasusest laekuva raha korraldamist reguleerib Keskkonnatasude seadus § 56. Keskkonnakasutusest riigieelarvesse laekunud raha eraldatakse 2009. aastal kehtinud keskkonnatasu määrade ulatuses käesoleva seaduse §-s 4 sätestatud eesmärgil kasutamiseks riigi eraõiguslikes juriidilistes isikutes osalemise seaduse alusel asutatud sihtasutusele (SA Keskkonnainvesteeringute Keskus), mille asutajaõigusi teostab Rahandusministeerium. SA Keskkonnainvesteeringute Keskus kasutab laekunud keskkonnatasusid 9 keskkonnaprogrammi keskkonnaprojektide arendamiseks ja keskkonnalaenu andmiseks. Koosõlas Eesti keskkonnastrateegia ja keskkonnategevuskavaga kinnitab sihtasutuse nõukogu keskkonnaministri ettepanekul sihtotstarbeliselt rahastatavate keskkonnakaitse valdkondade nimekirja ja keskkonnakasutusest laekuva raha jagunemise proportsioonid valdkondade vahel

Aastatel 2014–2017 on SA Keskkonnainvesteeringute Keskusele laekunud 135,9 mln eur²⁴.

Alljärgnevas tabelis on kokkuvõtte hinnainstrumentide kasutamisest.

Vesiviljelusega tegelevad ettevõtted

Instrumendi nimi	Veeteenuse osutaja /kasutaja	Veeteenuse osutajate ja olulised veeteenuse kasutajad	Hinnakujunemise alused	Kogusest sõltuv hind (Jah/ei)	Tegeliku kasutamise alusel maksmine (Jah/ei)	Kogutud maksud/tasud mln aastas	Tulude kasutus
[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]
Tasu ühisveevärgi ja kanalisatsiooni eest	Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniteenuse kasutajad (elanikud, ettevõtted, põllumajandusettevõtted, avalik sektor)	Tariifid kujundatakse kulu-põhiselt. Üle 2000 ie reoveekogumisalaga ettevõtted peavad tariifid kooskõlastama Regulaatoriga (Konkurentsiamet). Alla 2000 ie reoveekogumisaladel kinnitab hinnad omavalitsus.	Keskmine kombineeritud tariif elanikele 2018. aastal oli 3,13 eur/m ³ . Ettevõtetele kehtestatud keskmine tariif oli 3,45 eur/m ³ .	“JAH”	“JAH”	Vee- ja kanalisatsioonitulud kokku olid 2018 aastal 119,367 mln EUR.	Vee ja kanalisatsioonitariifidest saadud müügitulust kaetakse opereerimiskulud (vee-erikasutustasu, saastetasu, elekter, tööjõukulud, remondi ja hoolduskulud ja amortisatsioon va sihtfinantseerimisega omavahenditest soetatud varad)
Ressursimaks	ÜVK ettevõtted Tööstusettevõtted Põllumajandusettevõtted Kaevandusettevõtted Elektritootmise ettevõtted Toidainetetööstus Veeühistud Muud	Olulised veekasutajad: a) Hüdroeneriga tootmine; b) Põllumajanduse tootjad, sh kasvhoonete kastmissüsteemid; c) vesiviljelus	Vee-erikasutustasu määrad 2018: 1) Tallinna veevarustussüsteemi kuuluvad veekogud 38,34 (EUR/1000m ³); 2) jahutusvee võtmine veekogudest 1,64-7,66 (EUR/1000m ³); 3) Põhjavesi- Kvaternaari kiht 63,01 (EUR/1000 m ³); 4) Põhjavesi- devoni põhjakeihist Ordoviitsiumi põhjaveekihi 84,68 (EUR/1000 m ³); 5) Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekiht (89,96 EUR/1000 m ³); 6) Kambriumi-Vendi põhjaveekiht 97,38 (EUR/1000 m ³); 7) Kambriumi-Vendi põhjaveekihi joogivee kvaliteediga vee kasutamisel tehnoloogiliseks otstarbeks, v.a toiduainete valmistamiseks 173,50 (EUR/ 1000 m ³); 10) karjäärdest väljapumbatav vesi 19,87 (EUR/1000 m ³); 11) Kaevandustest väljapumbatav vesi 55,41 (EUR/1000 m ³).	“JAH” – tasumäärad põhinevad m ³ arvestusel ja maksud deklareeritakse kvartaalselt.	“JAH” – vee-erikasutustasu makstakse mõõdetud koguse alusel kvartaalselt	2018. aastal maksti 14,250 mln eurot vee-erikasutustasu: Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni ettevõtted – 3,8 mln. EUR Tööstus – 446 tuh. EUR Põllumajandus – 398 tuh. EUR Tööstus/kaevandus – 6,291 mln. EUR Tööstus/elektritootmine – 2,586 mln. Toiduainetetööstus– 433 tuh EUR Tööstus /üld – 444 tuh EUR Veeühistud – 21 tuh. EUR Muud – 246 tuh. EUR	Vee-erikasutuses saadud tulust 50% kogutakse riigieelarvesse ja 50% jaotatakse kohalikele omavalitsustele. Riigieelarvesse kogutud vee-erikasutustasu suunatakse SA Keskkonnainvesteeringute Keskus Keskkonnatasude seaduse alusel ja jagatase 9 keskkonnaprogrammile. 2018 aastal oli veeprogrammi projektide maht 29,292 mln Kohalikud omavalitsused kasutavad vee-erikasutustasust laekunud raha kaasinfantseeingute tagamiseks vee-majandusinvesteeringute elluviimiseks ja muude veemajandusega seotud projektide rahastamisel.

Instrumendi nimi	Veeteenuse osutaja /kasutaja	Veeteenuse osutajate ja olulised veeteenuse kasutajad	Hinnakujunemise alused	Kogusest sõltuv hind (Jah/ei)	Tegeliku kasutamise alusel maksmine (Jah/ei)	Kogutud maksud/tasud mln aastas	Tulude kasutus
[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]
Saastetasu	ÜVK ettevõtted Tööstusettevõtted Põllumajandus-ettevõtted Kaevandus-ettevõtted Elektritootmise ettevõtted Toidainetetööstus Veeühistud Muud	Olulised veekasutajad. Keskkonnatasude eesmärk: a) vältida kahju, mis on veelgi suurem kui sellise tegevuse põhjustatud kahju; b) ennetada õnnetusi, mis võivad põhjustada inimkaotusi; c) põhjustatud loodusõnnetusest või teostatud loodusõnnetuse tagajärgede likvideerimiseks	Keskkonnatasude seaduse alusel on kehtestatud järgmised saastetasumäärad saasteaine ühe tonni väljutamisel veekogusse, põhjavette või pinnasesse on järgmised: 1) orgaanilised ained, (BOD7): 1435 eurot; 2) Fosforühendid (Püld): 12 014 eurot; 3) Lämmastikühendid (Nüld): 2826 eurot; 4) Heljum: 552.89 eurot; 5) sulfaadid (SO42-): 7.09 eurot; 6) Ühealuselised fenoolid: 24 326 euros; 7) Nafta : 4582 eurot; 8) Muud ohtlikud ained: 21 056 eurot. Saastetasumäärasid suurendatakse: 1) 2,5 korda, kui saasteaineid heidetakse kaitsmata põhjaveega pinnasesse; 2) 1,5 korda, kui heitekoht asub linna, alevi või supelranna piirides või lähemal kui 200 meetrit kohaliku omavalitsuse otsusega määratud supelrannale või kui heitekoht on meri, piiriveekogu või lõheliste või karpkalaliste kudemis- või elupaigana kaitsav veekogu; 3) 1,2 korda, kui heitvesi juhitakse merre süvamereelaskme kaudu.	“JAH” – Saastetasu maksatakse mõõdetud saastekoguste alusel	“JAH” – saastetasu makstakse vastavale keskkonda viidud saaste alusel. Lisaks teostatakse regulaarselt seiret.	2018. aastal maksti 4,629 mln. eurot saastetasu: Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni ettevõtted – 2,531 mln. EUR Tööstus – 315 tuh. EUR Põllumajandus – 9 tuh. EUR Tööstus/kaevandus – 1,031 mln. EUR Tööstus/elektritootmine – 115 tuh. EUR Toiduainetetööstus– 224 tuh. EUR Tööstus /üld – 315 tuh. EUR Muud – 376 tuh. EUR Kalakasvatus 24 tuh EUR.	Saastetasu kogutakse riigieelarvesse, mis suunatakse edasi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Keskkonnainvesteeringute Keskus rahastab veeprogrammist Keskkonnastrateegia prioriteetseid projekte

4. Kalamajanduslikult oluliste veekogude määratlemine ja nende tulud

4.1 Metoodika kirjeldus

Käesoleva peatüki raames määratletakse kalamajanduslikult olulised (ehk majanduslikult tulusad) veekogud. Esimese etapina määratakse veekogude ning neist tööstusliku püügi raames püütud kalaliikide püütud kogused. Viimaseks kasutatakse Maaeluministeriumi poolt avaldatud kutseliste kalurite siseveekogude püüginäitajaid. Veekogudest püütud kalade koguste rahalise väärtuse leidmiseks on võetud aluseks Maaelumajandusministri poolt määratud keskmised kala esmakokkuostuhinnad. Järgnevalt on arvatud veekoguti iga kalaliigist saadud tulu ning tulemused on liidetud. Tulu arvestatakse viimase kolme (2016–2018) aasta kohta. Lisaks jagatakse veekogud vastavalt asukohale vesikondadesse ning lisatakse veekogu valgala pindala. Viimaseks kasutatakse andmebaasi EELIS²⁵ andmeid.

Veekogud on järjestatud nii kokku teenitud tulu põhisealt kui valgala ruutkilomeetri kohta saadud tulu alusel pingeridadesse. **Kalamajanduslikult väga oluliseks loetakse veekogud, millelt on viimase kolme aasta jooksul teenitud tööstusliku püügiga tulu vähemalt üks tuhat eurot ja tulu valgala ruutkilomeetri kohta on rohkem kui üks sada eurot.** Vesikondade kohta koostatakse eraldi pingeread.

Vajalikud andmed analüüsi koostamiseks vaatluse all olevate veekogude kaupa:

1. tööstusliku püügi raames püütud kalade kogus (kg);
2. kalaliigi esmakokkuostuhind (EUR/kg);
3. kuulumine vesikonda (Ida-Eesti/Lääne-Eesti);
4. veekogu valgala pindala (km²).

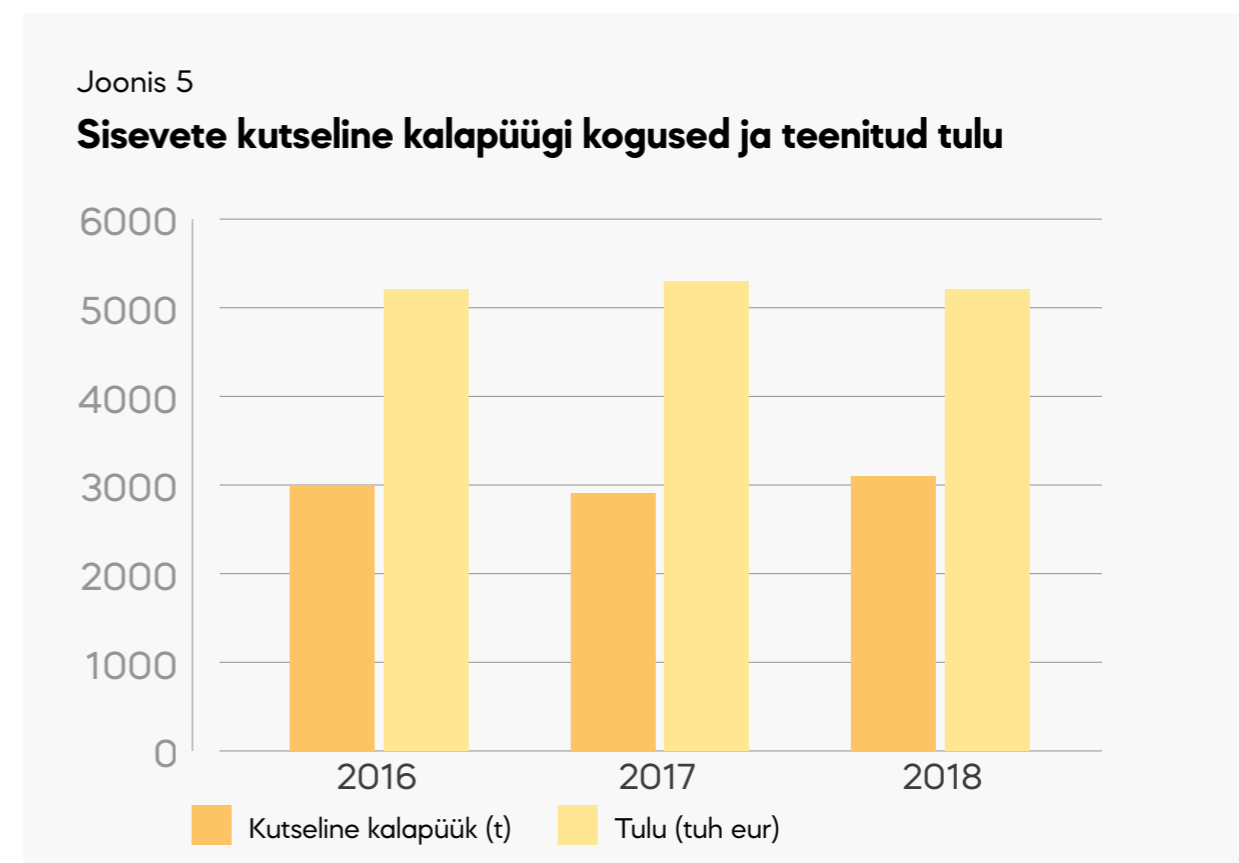
Hinnang kalamajanduslikult olulistele veekogudele Eestis

Hinnangus kalamajanduslikult olulistele veekogudele tuuakse eraldi järjestused veekogude kohta teenitud tulu alusel, vesikonna põhisealt ja olulisuse järjestusele. Iga veekogu juures on märged 1 või 0, vastavalt sellele, kas ta on vaadeldud kriteeriumi alusel oluline (1) või ebaoluline (0). Veekogumeid analüüsitakse kogutulu seisukohalt ja valgala suurust arvesse võttes.

4.2 Kalamajanduslikult oluliste veekogude analüüs

Perioodil 2016–2018 teeniti siseveekogudes kalamajanduses kutselise püügiga 15 691 tuh eur tulu.

Alljärgneval joonisel on kutselise kalapüügi kogused ja teenitud tulud 2016–2018. aastal

Kutselisest kalapüügist teenitud tulu on olnud aastate lõikes stabiilne 5,2–5,3 mln eurot aastas. Samuti väljapüütud kogused on olnud 2,9–3,1 tonni vahel.

Vesikonniti jagunes tulu järgnevalt:

- Ida-Eesti vesikond 98%;
- Lääne-Eesti vesikond 2%;

Tabel 12

Ida-Eesti vesikonna kalamajanduslikult olulised veekogud (baseerudes tulule)

Veekogu	Tulud (EUR) aastatel 2010-2012	Tulud (EUR) aastatel 2016-2018	Vesikond	Oluline / ebaoluline (1/0)
Peipsi järv	12 892 231	12 418 429	Ida-Eesti vesikond	1
Võrtsjärv	1 004 051	1 327 067	Ida-Eesti vesikond	1
Lämmijärv	1 226 163	1 253 643	Ida-Eesti vesikond	1
Narva jõgi ja veehoidla	257 458	331 979	Ida-Eesti vesikond	1
Pihkva järv	29 297	135 612	Ida-Eesti vesikond	1
Suur Emajõgi	29 762	70 645	Ida-Eesti vesikond	1
Kuremaa järv	30 452	20 217	Ida-Eesti vesikond	1
Saadjärv	34 990	16 480	Ida-Eesti vesikond	1
Koosa jõgi	9 657	14 739	Ida-Eesti vesikond	1
Vagula järv	6 091	8 887	Ida-Eesti vesikond	1
Kaiavere järv	13 366	7 763	Ida-Eesti vesikond	1
Kunda jõgi	4 922	6 746	Ida-Eesti vesikond	1
Ahja jõgi	1 688	6 143	Ida-Eesti vesikond	1
Kalli jõgi	8 462	5 712	Ida-Eesti vesikond	1
Selja jõgi	1 688	3 836	Ida-Eesti vesikond	1
Mustoja jõgi	80	2 485	Ida-Eesti vesikond	1
Pada jõgi	262	838	Ida-Eesti vesikond	0
Elistvere järv	141	691	Ida-Eesti vesikond	0
Valgejõgi	0	639	Ida-Eesti vesikond	0
1Loobu jõgi	65	282	Ida-Eesti vesikond	0
KOKKU	15 553 263	15 632 831	Ida-Eesti vesikond	

Teenitud tulu kriteeriumi alusel on Ida-Eesti vesikonna kalamajanduslikult olulised veekogud toodud eelnevas tabelis. Kokku teeniti tulu Ida-Eesti siseveekogudelt 2016-2018 aastal 15 632 tuh eur. Tulud Ida-Eesti vesikonna veekogudelt pole kasvanud võrreldes eelmise majandusanalüüsi koostamise ajaga. Seejuures teeniti Peipsi järvest 79,4% (12 418 tuh eur) kogu vesikonna kalamajanduslikust tulust, ja Võrtsjärvest 8,5% (1 327 tuh eur) Lämmijärvest 8% (1 253 tuh eur). Kogu Ida-Eesti vesikonna kalamajanduslikust tulust teenitakse 96 % (14 999 tuh eur) kolmest suuremast veekogust.

Tabel 13

Lääne-Eesti vesikonna kalamajanduslikult olulised veekogud

Veekogu	Tulud (EUR) aastatel 2010-2012	Tulud (EUR) aastatel 2016-2018	Vesikond	Oluline / ebaoluline (1/0)
Nasva jõgi	11 011	80 853	Lääne-Eesti vesikond	1
Mullutu laht	16 520	38 506	Lääne-Eesti vesikond	1
Reiu jõgi	23 708	31 063	Lääne-Eesti vesikond	1
Pärnu jõgi	11 876	27 293	Lääne-Eesti vesikond	1
Jägala jõgi	25 202	21 387	Lääne-Eesti vesikond	1
Pirita jõgi	1 166	9 012	Lääne-Eesti vesikond	1
Rannametsa jõgi	11 452	8 761	Lääne-Eesti vesikond	1
Vääna jõgi	9 142	8 211	Lääne-Eesti vesikond	1
Keila jõgi	490	4 933	Lääne-Eesti vesikond	1
Pudisoo jõgi	3 803	4 827	Lääne-Eesti vesikond	1
Lemme jõgi	3 095	4 525	Lääne-Eesti vesikond	1
Valgejõgi	1 061	3 245	Lääne-Eesti vesikond	1
Häädemeeste jõgi	3 485	3 200	Lääne-Eesti vesikond	1
Loode oja	1 198	3 147	Lääne-Eesti vesikond	1
Kahala järv	1 352	2 719	Lääne-Eesti vesikond	1
Audru jõgi	380	2 298	Lääne-Eesti vesikond	1
Uruste oja	0	1 575	Lääne-Eesti vesikond	1
Nõva jõgi	988	1 340	Lääne-Eesti vesikond	1
Riguldi jõgi	1 097	1 235	Lääne-Eesti vesikond	1
Treimani oja	3	1 133	Lääne-Eesti vesikond	1
Ermistu järv	5 719	917	Lääne-Eesti vesikond	0
Keeri järv	0	721	Lääne-Eesti vesikond	0
Sutlepa meri	2 080	581	Lääne-Eesti vesikond	0
Soodla veehoidla	243	463	Lääne-Eesti vesikond	0
Kadaka oja	51	431	Lääne-Eesti vesikond	0
Priivitsa oja	273	220	Lääne-Eesti vesikond	0
KOKKU	135 368	262 595	Lääne-Eesti vesikond	

Lääne-Eesti vesikonnas teeniti 2016-2018 aastatel kokku 262 tuh eur. Lääne-Eesti vesikonnas on kalapüügi tulud kasvanud poole võrra.

Tulu kriteeriumi alusel on kalamajanduslikult olulised veekogud toodud tabelis. Lääne-Eesti vesikonna 3 kalamajanduslikult tulusamat veekogu on Nasva jõgi, Mullutu laht ja Reiu jõgi. Neist teenitud tulu moodustab protsentuaalselt 57% (150 tuh eur) kogu vesikonna kalamajanduslikust tulust. Võrreles eelmise majandusanalüüsi koostamisega on väga oluliselt kasvanud Nasva jõest püütava kala kogu ja tulu.

Järgnevalt on lisatud vaadeldud veekogudele andmebaasis EELIS²⁵ toodud valgalade pindalad, mille alusel on arvestatud tulu kalamajandusest valgala pindala ruutkilomeetri kohta ning viimase alusel on koostatud uus variatsioonirida vesikonniti. Tulemused on toodud vesikonniti alljärgnevas tabelis.

Tabel 14

Ida-Eesti vesikonna kalamajanduslikult olulised veekogud (baseerudes tulule valgala km² kohta)

Veekogu	Tulu € 2016-2018 kokku	Vesikond	Pindala km ²	Tulu valgala pindala kohta €/km ²	Oluline/ebaoluline (1/0)
Kuremaa järv	20 217	Ida-Eesti vesikond	25	808,69	1
Saadjärv	16 480	Ida-Eesti vesikond	32	515,01	1
Võrtsjärv	1 327 067	Ida-Eesti vesikond	3380	392,62	1
Peipsi järv koos Lämmijärve ja Pihkva järvega *	12 418 429	Ida-Eesti vesikond	47800	262,30	1
Mustoja jõgi	2 485	Ida-Eesti vesikond	17	146,17	1
Kaiavere järv	7 763	Ida-Eesti vesikond	92	84,38	0
Koosa jõgi	14 739	Ida-Eesti vesikond	209	70,52	0
Kalli jõgi	5 712	Ida-Eesti vesikond	105	54,40	0
Vagula järv	8 887	Ida-Eesti vesikond	495	17,95	0
Kunda jõgi	6 746	Ida-Eesti vesikond	536	12,59	0
Valgejõgi	639	Ida-Eesti vesikond	56	11,41	0
Selja jõgi	3 836	Ida-Eesti vesikond	423	9,07	0
Suur Emajõgi	70 645	Ida-Eesti vesikond	9628	7,34	0
Ahja jõgi	6 143	Ida-Eesti vesikond	1074	5,72	0
Narva jõgi ja veehoidla	331 979	Ida-Eesti vesikond	64598	5,14	0
Pada jõgi	838	Ida-Eesti vesikond	191	4,39	0
Elistvere järv	691	Ida-Eesti vesikond	171	4,04	0
Keeri järv	721	Ida-Eesti vesikond	408	1,77	0
Loobu jõgi	282	Ida-Eesti vesikond	314	0,90	0

*andmebaasis EELIS kajastub Peipsi järv koos Lämmijärve ja Pihkva järvega (eelnevas analüüsis kajastati nimetatuid järvi eraldi ridadel)

Tabel 15

Lääne-Eesti vesikonna kalamajanduslikult olulised veekogud (baseerudes tulule valgala km² kohta)

Veekogu	Tulu € 2016-2018 kokku	Vesikond	Pindala km ²	Tulu valgala pindala kohta €/km ²	Oluline/ebaoluline (1/0)
Nasva jõgi	80 853	Lääne-Eesti vesikond	306	264,22	1
Kahala järv	2 719	Lääne-Eesti vesikond	16	169,92	1
Loode oja	3 147	Lääne-Eesti vesikond	19	165,63	1
Lemme jõgi	4 525	Lääne-Eesti vesikond	56	80,80	0
Treimani oja	1 133	Lääne-Eesti vesikond	16	70,80	0
Rannametsa jõgi	8 761	Lääne-Eesti vesikond	180	48,67	0
Häädemeeste jõgi	3 200	Lääne-Eesti vesikond	68	47,06	0
Reiu jõgi	31 063	Lääne-Eesti vesikond	906	34,29	0
Pudisoo jõgi	4 827	Lääne-Eesti vesikond	144	33,52	0
Sutlepa meri	581	Lääne-Eesti vesikond	19	30,56	0
Ermistu järv	917	Lääne-Eesti vesikond	32	28,64	0
Kadaka oja	431	Lääne-Eesti vesikond	15,2	28,37	0
Vääna jõgi	8 211	Lääne-Eesti vesikond	315	26,07	0
Uruste oja	1 575	Lääne-Eesti vesikond	73,5	21,43	0
Riguldi jõgi	1 235	Lääne-Eesti vesikond	70	17,64	0
Nõva jõgi	1 340	Lääne-Eesti vesikond	90	14,89	0
Jägala jõgi	21 387	Lääne-Eesti vesikond	1481	14,44	0
Pirita jõgi	9 012	Lääne-Eesti vesikond	808	11,15	0
Priivitsa oja	220	Lääne-Eesti vesikond	23	9,56	0
Keila jõgi	4 933	Lääne-Eesti vesikond	669	7,37	0
Valgejõgi	3 245	Lääne-Eesti vesikond	452	7,18	0
Audru jõgi	2 298	Lääne-Eesti vesikond	424	5,42	0
Pärnu jõgi	27 293	Lääne-Eesti vesikond	6837	3,99	0
Soodla veehoidla	463	Lääne-Eesti vesikond	178	2,60	0
Mullutu laht*	38 506	Lääne-Eesti vesikond			

*rannikujärv, andmebaasi EELIS alusel puudub valgala pindala

Võttes arvesse nii viimase kolme aasta jooksul teenitud tööstusliku püügiga teenitud tulu kokku kui saadud tulu veekogu valgala pindala ruutkilomeetri kohta osutusid kalamajanduslikult väga olulisteks veekogudeks järgmised:

1) Ida-Eesti vesikonnas:

- Kuremaa järv;
- Saadjärv;
- Võrtsjärv;
- Peipsi järv (koos Lämmijärve ning Pihkva järvega);
- Mustoja jõgi;

2) Lääne-Eesti vesikonnas:

- Nasva jõgi;
- Kahala järv
- Loode oja

Kalamajandusliku olulisuse määramisel ei võetud arvesse veekogude potentsiaalset sotsiaalset või looduskaitseolist olulisust.

5. Lisad

Lisa 1

Ühiveevärgi ja- kanalisatsiooni teenuseid osutavate ettevõtete kulude katte kordaja

EUR	Abja Elamu OÜ	Emajõe Veevärk AS	EsmarVesi OÜ	Haapsalu Veevärk AS	livakivi AS	Järvakandi Komm. OÜ	Järve Bi-opuhastus OÜ	Jõgeva Veevärk OÜ
Müüdüd vesi m ³	49 957	653 829	161 337	621243	66 479	30 232	2 225 557	164 836
Müüdüd reovesi m ³	43 780	585 922	134 691	586646	62 244	120 840	3 952 642	197 444
Vee- ja kanalisatsiooni müügitulu	164 147	2 879 627	233 289	1455575	230 311	62 686	6 181 940	550 657
Sihtfinantseerimine		1 269 065	56 949	608169	0	477	0	0
Tulud kokku	164 147	4 148 692	1 331 709	2 063 744	230 311	381 253	6 181 940	550 657
Opereermiskulud	277 993	1 827 842	155 628	892168	148 549	328 478	4 515 204	302 335
Ressursimaks ja saastetasu	17 690	144 762	0	89270	17 317	12 356	410 798	36 720
Amortisatsioon	32 382	2 056 558	327 627	1164122	31 557	83 190	3 398 512	195 665
Toetusega fin amortisatsioon	0	1 369 847		944761	0	0	2 771 641	118 408
Finantskulud	1 032	0	15 762	2945	335	657	105 187	5 327
Kulud kokku	329 097	4 029 162	1 640 254	2 148 505	197 758	427 138	5 552 873	540 047
Puhaskasum	-164 950	119 530	-308 545	-84 761	32 553	-46 542	629 067	10 610
CRR	0,50	0,71	2,55	0,68	1,16	0,90	0,73	1,02

EUR	Kadrina Soojus AS	Kärdla Veevärk AS	Keila Vesi AS	Kiili KVH OÜ	Kohila Maja OÜ	Kose Vesi OÜ	Kuremaa Enveko AS	Kuresaare Veevärk AS
Müüdnud vesi m ³	100 929	153520,93	359 892	133 685	155007	118 568	77 747	701 487
Müüdnud reovesi m ³	90 559	138341,86	399 392	122 870	152648	109 725	61 102	803 531
Vee- ja kanali-satsiooni müügitulu	270 767	1168885	1 163 830	619 360	502683	425 340	231 787	2 396 995
Sihtfinantseerimine	0		0	310 063	396500	200 690	408 981	0
Tulud kokku	270 767	1 168 885	1 163 830	929 423	899 183	626 030	1 422 969	2 396 995
Opereeri-miskulud	195 038	388326,37	956 554	392 300	255765	510 192	889 641	1 667 359
Ressur-simaks ja saastetasu	18 799	26684,93	54 450	21 014	19692	18 245	16 116	133 902
Amortisat-sioon	255 192	380440,69	431 363	347 619	494925	108 112	270 282	1 349 224
Toetusega fin amorti-satsioon	224 196	304709,63		261 710	390312	174 742		
Finantsku-lud	9 446	3408,28	7 861	8 351	4495	6 518	7 907	14 780
Kulud kokku	478 475	798 860	1 442 367	769 284	774 877	643 068	1 199 482	3 165 265
Puhas-kasum	-207 708	370 025	-278 537	349 213	124 306	-17 038	215 573	-768 270
CRR	0,57	1,46	0,80	0,81	0,65	0,66	0,86	0,76

EUR	Lahevesi AS	Matsalu Veevärk AS	Narva Vesi AS	Paide Vesi AS	Pärnu Vesi AS	Põltsamaa Varahalduse OÜ	Põlva Vesi AS
Müüdnud vesi m ³	88 272	260 695	2 753 100	440 700	2 386 670	186625	236 989
Müüdnud reovesi m ³	59 635	232 553	2 738 800	390 600	2 348 576	450021	573 014
Vee- ja kanali-satsiooni müügitulu	459 337	829 360	4 292 895	1 459 451	5 581 919	1024767	993 119
Sihtfinantseerimine	380 013	542 863	21 133	535 100	0	23038	971 641
Tulud kokku	839 350	1 372 223	4 314 028	1 994 551	5 581 919	1 047 805	1 964 760
Opereeri-miskulud	416 788	666 362	3 856 628	948 303	2 929 003	642229	544 010
Ressur-simaks ja saastetasu	75 273	40 965	352 178	15 798	359 787	32314	32 475
Amortisat-sioon	308 000	1 542 741	2 293 494	1 451 692	2 279 725	698583	1 038 244
Toetusega fin amorti-satsioon	0	1 416 895		1 112 900	886 365	492865	800 576
Finantsku-lud	1 640	13 336	29 147	35 042	36 557	10640	6 124
Kulud kokku	801 701	2 263 404	6 531 447	2 450 835	5 605 072	1 383 766	1 620 853
Puhas-kasum	37 649	-891 181	-2 217 419	-456 284	-23 153	-335 961	343 907
CRR	0,57	0,37	0,66	0,60	1,00	0,74	0,61

EUR	Rapla Vesi AS	Raven OÜ	Saku Maja AS	Sillamäe Veevärk AS	Strantum OÜ	Tallinna Vesi AS	Tapa Vesi OÜ	Tartu Veevärk AS
Müüdnud vesi m ³	273 211	66 000	245 256	644 366	335 112	18 599 000	230 216	4751495
Müüdnud reovesi m ³	300 978	44 000	396 029	1 149 595	314 300	35 074 000	214 333	5141074
Vee- ja kanalisatsiooni müügitulu	678 255	312 064	1 225 843	1 055 535	1 154 474	62 780 000	666 452	10978541
Sihtfinantseerimine	0	97 299	1 596 716	44 947	0	0	369 184	727 658
Tulud kokku	678 255	409 363	2 822 559	1 100 482	1 154 474	62 780 000	1 035 636	11 706 199
Opereermiskulud	472 057	173 968	1 020 405	987 448	792 586	28 127 000	400 955	4 239 292
Ressurssimaks ja saastetasu	37 012	14 544	41 115	89 359	60 121	2 150 000	39 851	176 022
Amortisatsioon	93 870	113 224	653 230	763 539	1 481 175	5 564 000	406 617	4 460 320
Toetusega fin amortisatsioon	0	61 000	380 633	492 332	935 702	0	259 984	703 699
Finantskulud	5 742	2 944	3 819	18 126	10 562	2 810 000	3 871	14 287
Kulud kokku	608 681	304 680	1 718 569	1 858 472	2 344 444	38 651 000	851 294	8 889 921
Puhaskasum	69 574	104 683	1 103 990	-757 990	-1 189 970	24 129 000	184 342	2 816 278
CRR	1,11	1,02	0,71	0,57	0,49	1,62	0,78	1,23

EUR	Toila V.V AS	Tõrva Veejõud OÜ	Türi Vesi OÜ	Valga Vesi AS	Velko AV OÜ	Vihula valla Veevärk OÜ	Viimsi Vesi AS	Viljandi Veevärk AS	Võru Vesi
Müüdnud vesi m ³	41 887	63 401	196001	339 377	117 904	22 769	931124	674 051	446 705
Müüdnud reovesi m ³	60 802	63 179	225512	398 052	114 759	15 704	925048	877 121	495 505
Vee- ja kanalisatsiooni müügitulu	232 140	376 220	539836	1 704 439	391 903	170 977	3156584	1 633 974	1 483 673
Sihtfinantseerimine	283 303	441 748		544 422	0	661 694	188047	1 089 867	655 176
Tulud kokku	515 443	817 968	539 836	2 248 861	391 903	832 671	3 344 631	2 723 841	2 138 849
Opereermiskulud	153 380	319 739	462387	963 444	272 892	144 981	1771614	1 361 591	1 005 097
Ressurssimaks ja saastetasu	14 683	30 952	35226	62 302	28 445	10 751	170429	125 038	87 915
Amortisatsioon	33 835	449 417	24450	923 012	222 723	70 659	1615601	762 409	890 505
Toetusega fin amortisatsioon	0	283 548	0		253 457	0	1083518	355 338	627 711
Finantskulud	331	4 070	0	9 082	5 223	857	34790	1 043	6 123
Kulud kokku	202 229	804 178	522 063	1 957 840	529 283	227 248	3 592 434	2 250 081	1 989 640
Puhaskasum	313 215	13 790	17 773	291 021	-137 380	605 423	-247 803	473 760	149 209
CRR	1,15	0,47	1,03	0,87	0,74	0,75	0,88	0,73	0,75

Lisa 2

20 ja enama hõivatuga ettevõtete arv, tööga hõivatud isikute arv ja müügitulu maakonna järgi 2017. aastal

	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük			Töötlev tööstus		
	Ettevõtete arv	Tööga hõivatud isikute aasta-keskmine arv	Müügitulu, tuhat eurot	Ettevõtete arv	Tööga hõivatud isikute aasta-keskmine arv	Müügitulu, tuhat eurot
Harju maakond	19	1 386	248 576	498	40 997	5 653 981
Hiiu maakond	1	0	0	9	557	54 587
Ida-Viru maakond	2	0	0	71	7 784	809 559
Jõgeva maakond	13	530	34 538	21	1 341	158 487
Järva maakond	17	773	71 233	23	1 425	198 976
Lääne maakond	2	0	0	12	828	64 129
Lääne-Viru maakond	20	583	44 617	61	5 460	670 223
Põlva maakond	11	317	20 956	18	825	69 898
Pärnu maakond	14	550	47 556	72	5 880	596 739
Rapla maakond	6	218	19 505	30	1 872	185 260
Saare maakond	6	204	10 393	28	2 237	207 158
Tartu maakond	14	561	40 262	118	9 881	1 190 599
Valga maakond	9	366	57 065	24	2 048	181 206
Viljandi maakond	17	656	106 117	43	3 859	500 697
Võru maakond	1	0	0	33	1 923	201 646

Allikas: Statistikaamet

Lisa 3

Leibkonna aasta netosissetulek 2018. aastal

EUR	Kokku	Madalaim kvintil	Teine kvintil	Kolmas kvintil	Neljas kvintil	Kõrgeim kvintil
Kogu Eesti	665	264	427	566	790	1278
Harju maakond	760	258	428	571	793	1288
Tallinn	768	260	428	572	792	1304
Hiiu maakond	635	271	432	555	787	1239
Ida-Viru maakond	512	259	428	566	776	1195
Jõgeva maakond	549	285	433	570	774	1190
Järva maakond	595	280	421	562	786	1291
Lääne maakond	572	241	427	562	767	1204
Lääne-Viru maakond	600	278	420	567	789	1266
Põlva maakond	513	276	423	579	783	1254
Pärnu maakond	584	268	425	566	784	1284
Rapla maakond	649	275	427	556	818	1260
Saare maakond	645	261	432	562	779	1257
Tartu maakond	659	272	429	555	798	1294
Valga maakond	508	254	422	553	773	1205
Viljandi maakond	627	292	428	570	793	1235
Võru maakond	540	210	426	565	777	1254

Allikas: Statistikaamet

6. Kasutatud kirjandus

¹ Water Framework Directive (edaspidi WFD) Artikkel⁹ (*Economics and the environment, Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) Article*⁹).

² <https://www.stat.ee/stat-rahvaarv-aasta-alguses>

³ KLIS ja KOKTAS andmebaasid

⁴ Veeseadus

⁵ KLIS ja KOTKAS andmebaasid

⁶ KLIS ja KOTKAS andmebaasid

⁷ <https://kik.ee/et/kik>

⁸ <https://kik.ee/et/rahastatud-projektid#edit-field-maakond-tid-i18n%3Dnuli%26edit-field-taotlusvoor-value%3D%26edit-field-rahastusallikas-tid-i18n%3D1>

⁹ <https://www.konkurentsiamet.ee/index.php?id=18324>

¹⁰ https://kik.ee/sites/default/files/ettekanne_kadri_kik_040417.pdf

¹¹ <https://www.eas.ee/hajaasustuse-programm-aitab-maapiirkondades-elavaid-peresid/>

¹² <https://www.rtk.ee/toetused/toetuste-rakendamine/elukeskkond/hajaasustuse-programm>

¹³ <https://kik.ee/et/toetatav-tegevus/eraisikute-vee-ja-kanalisatsioonitaristu-rajamine>

¹⁴ <http://www.ebrd.com/downloads/research/economics/workingpapers/WP0092/pdf>

¹⁵ http://www.environment.ee/upload/content/vmh_kokkuvte_b110318.pdf

¹⁶ PRIA andmebaasid

¹⁷ Keskkonnaagentuur veekogude vahehindamine

¹⁸ https://www.maaamet.ee/sites/default/files/content-editors/kinnisvara/haritava_maa_2017_aasta_turuulevaade.pdf

¹⁹ <https://www.rmk.ee/organisatsioon/tegevusvaldkonnad>

²⁰ <https://www.rmk.ee/metsa-majandamine/metsamajandus/metsamajandamise-pohiotsessid/metsaparandus>

²¹ <http://www.kalastusinfo.ee/sisu/kasulikku/kalakasvatused.php>

²² https://elering.ee/sites/default/files/public/Infokeskus/elering_vka_2018_web.pdf

²³ https://elering.ee/taastuenergia-toetus,AS_Elering_paringu_vastis

²⁴ SA KIK aastaaruanded

²⁵ <https://infoleht.keskkonnainfo.ee/default.aspx?id=-668549228>

²⁶ <http://loodus.keskkonnainfo.ee/WebEelis/infoleht.aspx?type=artikkel&id=-164545161>